

TERVEZET

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

Jelen előterjesztés csak tervezet, amelynek közigazgatási egyeztetése folyamatban van. A minisztériumok közötti egyeztetés során az előterjesztés koncepcionális kérdései is jelentősen módosulhatnak, ezért jelen formájában nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

A dokumentum célja a társadalmi egyeztetés elindítása és a jogalkotási folyamat átláthatóvá tétele, amelynek alapján, illetve eredményeként a mellékelt előterjesztés valamennyi tartalmi és formai eleme módosulhat!

A tervezet előterjesztője

TERVEZET

A földművelésügyi miniszter/2016. (.....) FM rendelete

a 2016. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 112. § (3) bekezdés 2. pontjában, a 9. § és a 10. § tekintetében az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 112. § (2) bekezdés 5. pontjában, valamint (3) bekezdés 2. pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 4. és 9. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. §

(1) E rendelet hatálya az erdőterv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet 2. számú mellékletében foglalt ütemezés szerint 2016. évre meghatározott erdőtervezési körzetek körzeti erdőtervezésére terjed ki.

(2) A körzeti erdőtervezésnek az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 31. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti

a) alapelveit

aa) az erdőtervezési körzetek mindegyikére vonatkozóan a 2–7. §,

ab) az egyes erdőtervezési körzetekre vonatkozóan az 1–15. melléklet,

b) az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékeit az egyes erdőtervezési körzetekre vonatkozóan az 1–15. melléklet tartalmazza.

1. Az erdőrészek kialakítására vonatkozó erdőtervezési alapelvek

2. §

(1) A körzeti erdőtervezés során az erdő faállomány-, termőhelyi-, tulajdon-, illetve erdőgazdálkodási viszonyok, továbbá közérdekű funkciók, rendeltetések tekintetében jelentősen eltérő részeit lehetőség szerint a természetben jól fellelhető határok mentén önálló erdőrészekként kell elhatárolni.

(2) A körzeti erdőtervezés során az erdészeti hatósági nyilvántartások folytonossága, illetve az erdőgazdálkodási tevékenységek nyomon követhetősége és értékelhetősége érdekében az erdőrészek határai, illetve az erdőtagok és erdőrészek erdőgazdasági azonosítói kizárólag az alábbi esetekben módosíthatóak:

a) az erdőrészek határainak természetbeni változása esetén,

b) az Evt. 16. § (5) és (6) bekezdésében foglalt, az erdőtag és az erdőreszlet kialakítása szempontjainak teljesülése érdekében,

c) az erdőrészek erdészeti hatósági nyilvántartási adatok vonatkozásában történő egyértelmű besorolhatósága, vagy

d) a szálaló és átalakító üzemmódú erdőtömbök optimális kialakítása érdekében, illetve a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú állományrészek erdőreszletként való lehatárolása érdekében, az erdőgazdálkodóval történő egyeztetés alapján.

(3) A jogszabályokban erdőtervi jellel lehatárolt,

a) védett, illetve fokozottan védett természeti területen található erdők, valamint

b) az erdőrezervátumok

erdőtag és erdőrészlet azonosítói csak a védetté nyilvánító jogszabályban foglalt területi lehatárolás Országos Erdőállomány Adattárban (a továbbiakban: Adattár) való egyértelmű nyomon követhetőségének biztosításával változtathatók meg.

2. Az erdőgazdálkodás üzemmódjának megállapítására vonatkozó erdőtervezési alapelvek

3. §

(1) Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódot indokolt megállapítani azokra az erdőkre vonatkozóan

a) amelyek termőhelyi okok miatt gyenge fejlődésűek, de hosszú távon állékonyak és önfelújulásra képesek,

b) amelyekben a terepviszonyok az erdőgazdálkodást nagymértékben korlátozzák,

c) amelyek kiemelt közösségi jelentőségű jelölő faj, továbbá védett illetve fokozottan védett faj jelentős, az 5. § (2) bekezdésében foglaltak alapján meghatározott állományának élőhelyei,

d) amelyek fokozottan védett természeti területen helyezkednek el, és a természetvédelmi cél a bolygatatlanság fenntartása,

e) amelyekben a környezeti adottságok miatt a vízvédelmi, partvédelmi vagy árvízvédelmi cél más módon nem érhető el, vagy

f) amelyek esetében az erdőgazdálkodó azt kéri,

ha ez az erdők védelmét, fennmaradását nem veszélyezteti, valamint az a)–c) pontban foglalt esetekben az erdő rendeltetéséből következő védelmi célok más üzemmód mellett nem biztosíthatóak.

(2) Szálaló üzemmód az erdőgazdálkodó javaslatára, vagy egyetértésével, a magtermő kort elért, elsősorban természetes, természetszerű vagy származék erdők esetében állapítható meg.

(3) Átalakító üzemmódot kell megállapítani, illetve engedélyezni azokban az erdőkben, amelyekben az erdőgazdálkodó hosszútávon szálaló üzemmódban kíván gazdálkodni, de annak alapfeltételei a javaslat vagy kérelem benyújtásakor teljes körűen még nem adóttak.

(4) Szálaló és átalakító üzemmódú erdőrészletek tervelőírásai és javaslatai a már elkészült átalakítási és szálalási tervek figyelembe vételével kerülnek előírásra.

3. A fakitermelések és erdőfelújítások tervezésére vonatkozó erdőtervezési alapelvek

4. §

(1) Vágásérettségi kort csak a vágásos és az átalakító üzemmódú erdők faállományára kell meghatározni, az adott erdőre vonatkozóan e rendeletben meghatározott vágásérettségi szakasz határértékei között, az erdő termőhelyi viszonyai, fafajösszetétele, eredete, egészségi állapota valamint felújulóképessége figyelembevételével.

(2) A vágásérettségi szakasz felső határértékénél magasabb vágásérettségi kort meghatározni csak az erdőgazdálkodó egyetértésével, vagy az adott határértéknél idősebb erdőben lehet. Az erdőgazdálkodó egyetértése kell az utóbbi esetben akkor is, ha a vágásérettségi kor a körzeti erdőtervezés ciklusán túlmutat.

(3) A vágásérettségi szakasz alsó határértékénél alacsonyabb vágásérettségi kort meghatározni, és ahhoz kapcsolódóan rendkívüli véghasználatot tervezni – az e rendeletben szereplő eltéréseken túl – csak vis maior esetben, az erdő egészségi állapotának jelentős romlása, vagy fafajcserével járó erdőszerkezet-

TERVEZET

átalakítás tervezése esetén lehet. Ebben az esetben a véghasználat területét az e rendeletben rögzített, az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai tekintetében nem kell számításba venni.

(4) Tarvágást – fafajcserével járó erdőszerkezet-átalakítás esetét kivéve - csak az erdő azon fafajára lehet tervezni, amelynek a kora a körzeti erdőterv időbeli hatálya alatt eléri a vágásérettségi kort.

(5) E rendelet alkalmazásában véghasználati időszak a fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás esetén az első és az utolsó véghasználati fakitermelés között eltelt idő.

(6) Fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás esetén a vágásérettségi kort úgy kell megállapítani, hogy az a véghasználati időszak közepére essen.

(7) A véghasználat során fakitermelési korlátozás alá eső, vagy kitermelni nem szándékozott faegyedek – hagyásfák – visszahagyását csoportos jelleggel kell megtervezni, oly módon, hogy azok

a) a 2,0 hektár vagy annál nagyobb végvágott vagy tarvágott területen lehetőség szerint 0,1–0,5 hektár területű hagyásfa csoportokban,

b) a 2,0 hektárnál kisebb végvágott vagy tarvágott területen kisebb csoportokban maradjanak vissza a területen.

(8) A véghasználat során a hagyásfákat, hagyásfa csoportokat lehetőség szerint őshonos fajokból, idősebb, de még állékony, illetve böhöncös, odvas faegyedekből kell visszahagyni. A hagyásfa csoportokat továbbá úgy kell kialakítani, hogy azok a természetvédelmi vagy közjóléti jelentőségű, ismert vonalas, illetve pontszerű helyszíneket (így különösen fokozottan védett madár fészke, forrás, patakmeder, barlang bejárata, erdei emlékmű vagy közjóléti létesítmény, berendezés) is tartalmazzák.

(9) A véghasználat során a hagyásfák, hagyásfa csoportok erdészeti tájban honos fafajú egyedei csak kivételesen indokolt esetben, így különösen veszélyelhárítás, az erdő védelme és fenntartása érdekében termelhetők ki, továbbá a hagyásfa csoportokban található, az erdészeti tájban honos fafajú holtfát, valamint az előzőek szerint kitermelt faanyagot vissza kell hagyni a területen.

(10) A véghasználatok után visszamaradó 0,5 hektárnál nagyobb mikroélőhelyek, hagyásfa csoportok területét külön erdőrészletbe kell tervezni, faanyagtermelést nem szolgáló üzemmóddal, vagy olyan vágásos üzemmódú erdőrészlet kialakításával, ahol a vágásérettségi kor legalább az e rendelet mellékleteiben meghatározott vágásérettségi szakasz felső határának másfélszerese.

(11) Természetes, természetszerű és származék erdőben a holt faanyag megfelelő mértékű előfordulásának biztosítása érdekében egészségügyi termelés csak akkor tervezhető, ha legalább 5 m³/ha mennyiségű holt faanyag már jelen van az erdőben. Ez alól kivételt képezhetnek az egészséges egyedekre is veszélyt jelentő, fertőző károsítások megelőzése érdekében szükséges fakitermelések, a közjóléti rendeltetésű erdők, valamint a nagyvízi meder elsődleges, másodlagos és átmeneti levezető sávjaiban lévő erdők, ahol fekvő holtfát visszahagyni csak a balesetveszély kockázatának elkerülésével, illetve az árvízvédelmi szempontok figyelembevételével lehet.

(12) A körzeti erdőtervezés során egyéb termelés

a) közjóléti, természetvédelmi, örökségvédelmi vagy árvízvédelmi cél elérése érdekében, továbbá balesetveszély vagy káresetek megelőzése, elhárítása, idegenhonos fajok kitermelése, faállomány-szerkezet javítása, valamint az alacsonyabb vágásérettségi korú fajokból álló erdőfoltok kitermelése céljából, amennyiben az adott fakitermelés más tervezett fakitermelés keretében nem oldható meg,

b) faanyagtermelést nem szolgáló erdőkben szükségessé váló fakitermelések esetében tervezhető.

4. Természetvédelmi célú erdőtervezési alapelvek

5. §

(1) E rendeletben szereplő előírásokat védett természeti területek esetében az adott területre vonatkozó, jogszabályban kihirdetett természetvédelmi kezelési tervben, illetve a vonatkozó természetvédelmi jogszabályokban foglalt sajátos előírásoknak megfelelő eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az Evt. 33. § (2) bekezdés e), f) és i) pontjában foglaltakat védett természeti területen álló erdő esetében a jogszabályban kihirdetett természetvédelmi kezelési tervben, vagy annak hiányában a természetvédelmi kezelési állásfoglalásban, a Natura 2000 hálózat részét képező területen (a továbbiakban: Natura 2000 terület) található erdő esetén a Natura 2000 fenntartási terv, vagy annak hiányában a Natura 2000 javaslat figyelembevételével kell meghatározni oly módon, hogy

a) a közösségi jelentőségű vagy kiemelt közösségi jelentőségű jelölő faj kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése érdekében adott javaslat, vagy előírt korlátozás csak azokra az erdőkre vonatkozik, amely a faj – a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által monitorozott adatai alapján – jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyeként szolgál, továbbá

b) a védett, fokozottan védett faj megőrzése, védelme érdekében adott javaslat, vagy előírt korlátozás csak azokra az erdőkre vonatkozik, amely a faj – a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv adatai alapján – bizonyítottan előforduló és populáció kialakítására képes állománya erdőtervben rögzített élőhelyeként szolgál.

(3) Védett természeti területen, illetve Natura 2000 területen található erdő körzeti erdőtervezése során kiemelt figyelemmel kell lenni

a) az erdők – különösen a közösségi jelentőségű vagy kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyek – természetességi állapotának, biológiai és genetikai sokféleségének, fajkészletének fenntartása, illetve lehetőség szerinti javítására vagy bővítésére,

b) a védett vagy fokozottan védett, illetve a közösségi jelentőségű vagy kiemelt közösségi jelentőségű fajok élőhelyének, és az egyéb természeti értékeknek a védelmére, valamint

c) az erdő által meghatározott tájképi értékek megőrzésére, táji léptékben az erdőtársulások sokszínűségének fenntartására.

(4) A (3) bekezdésben foglaltak érvényesülése érdekében az érintett erdőkben

a) ahol a természetvédelmi szempontok indokolják, és a természeti feltételek lehetővé teszik, a védett vagy fokozottan védett, illetve Natura 2000 területen a kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelynek minősülő erdőkben

aa) hosszabb véghasználati időszakú, egyenlőtlen bontáson alapuló fokozatos felújítóvágás vagy szálalóvágás tervezésével, valamint

ab) a tarvágások térben és időben tagolt tervezésével

vágásos üzemmódú erdőgazdálkodás esetén is az erdőborítás minél folyamatosabb fenntartására kell törekedni;

b) tarvágás véghasználatként csak akkor tervezhető, ha az erdő felújítása más erdészeti módszerrel nem, vagy – természetvédelmi szempontból is – legcélszerűbben így kivitelezhető, azonban ebben az esetben is törekedni kell az egybefüggő vágásterület kiterjedésének csökkentésére;

c) az erdőneveléseket úgy kell megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különösen az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, az őshonos fajok elegyarányának az emelését, az elegyesség fenntartását, javítását, a faállomány szerkezeti változatosságának növelését, valamint a meglévő őshonos cserjeszint és erdőszegélyek lehetséges megőrzését szolgálják;

d) a vágásérettségi kort természetes, természetszerű vagy származékerdőben a természetvédelmi célok, a hozamvizsgálat eredményeinek, a természetes felújítás követelményeinek és az erdő egészségi

TERVEZET

állapotának együttes figyelembevételével, lehetőség szerint a vágásérettségi szakasz felső felében kell meghatározni;

e) a véghasználatok tervezése során arra kell törekedni, hogy az erdészeti tájban honos fafajokkal jellemezhető faállomány-típusok, illetve a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében a korosztályviszonyok kiegyenlítettek legyenek, mindig legyen idős erdő;

f) a 2,0 hektár vagy annál nagyobb területű, természetes, természetszerű vagy származék erdő véghasználatát az erdészeti tájban honos fafajú hagyásfák, illetve hagyásfa csoportok visszahagyásával kell megtervezni, melynek során a korábban megosztással leválasztott, faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőrészeket és a szomszédos erdőrészekben már meglévő hagyásfa csoporto(ka)t és a 4. § (10) bekezdés szerint megosztással leválasztott, önálló erdőrészeket is figyelembe kell venni;

g) a termőhelynek nem megfelelő vagy erdészeti tájidegen főfafajú erdők véghasználatát után a fafajcserével járó erdőszerkezet-átalakítást alternatív lehetőségként minden esetben meg kell tervezni,

h) a véghasználatot követő erdőszerkezet-átalakítás kizárólagos módon történő tervezése védett természeti területen a természetvédelmi célok, az erdei haszonvételi lehetőségek és az erdő egyéb rendeltetései együttes figyelembevételével, ütemezetten történhet;

i) a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 23. § (2) bekezdése alapján védett – a természetvédelmi hatóság határozatában kijelölt – természeti értékek és területek, továbbá a Tvt. 48. § (2) bekezdésében meghatározott, védetté nyilvánított mesterséges üregek, valamint védett természeti területen az Evt. 13. § (1) bekezdés a) pont *af)* alpontja, és az érintett erdőrészlet leírólapján is feltüntetett, Evt. 13. § (1) bekezdés b) pontja szerinti erdei vízfolyások és az erdei tavak védelme érdekében, azok földfelszíni elhelyezkedéséhez 25 méternél közelebb fakitermelés csak a természetvédelmi célokkal összhangban tervezhető.

j) A nem védett, Natura 2000 területen elhelyezkedő erdők esetében a Natura 2000 rendeltetést elsődleges rendeltetésként indokolt megállapítani és az azt megalapozó körülmény fennállásáig fenntartani minden olyan erdőrészletre vonatkozóan:

ja) amely kiemelt közösségi jelentőségű jelölő faj monitorozott adatok alapján megállapított, jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyeként szolgál;

jb) amelyben kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusba tartozó erdő található;

jc) amelyben közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusba tartozó, természetes, természetszerű, vagy származék erdő természetességi állapotú erdő található.

5. Közjóléti célú erdőtervezési alapelvek

6. §

A közjóléti rendeltetésű erdők közül a parkerdőkben és a gyógyerdőkben a közjóléti – kiemelten a sport, turisztikai, üdülési, egészségügyi valamint egészségvédelmi – funkciók megfelelő érvényesülése érdekében

a) törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódú erdőgazdálkodásra való áttérésre,

b) vágásos üzemmód esetén az erdő egészségi állapotának, továbbá az idős erdő alatt megtelepedett újulat életfeltételeinek figyelembevételével a vágásérettségi kor emelésére kell törekedni, a véghasználatot több ütemben indokolt végrehajtani, valamint fokozatos felújítóvágás esetén hosszabb véghasználati időszakot kell alkalmazni,

c) az erdőfelújítás és az erdőnevelés során változatos korú, fafajösszetételű és szerkezetű, hosszú távon állékony faállományt kell kialakítani, amely érdekében – az erdő természetességi állapotának fenntartása mellett – az erdők esztétikai értékét növelő, vagy oktatási célokat szolgáló, idegenhonos, intenzíven nem

TERVEZET

terjedő, allergiás kockázatot nem növelő fafajú vagy fajtájú faegyedek szálsankénti, soros, illetve csoportos elegyítése, vagy visszahagyása is megengedett.

6. Vízvédelmi, partvédelmi, és árvízvédelmi célú erdőtervezési alapelvek

7. §

(1) A folyók nagyvízi medrében található erdők körzeti erdőtervezését a jogszabályban kihirdetett nagyvízi mederkezelési tervben, vagy annak hiányában a nagyvízi mederkezelési javaslatban meghatározott árvízvédelmi szempontok figyelembevételével kell elvégezni.

(2) Amennyiben a nagyvízi meder, azon belül az egyes levezető sávok határvonalai a vízügyi hatóság eljárásában, illetve a nagyvízi mederkezelési tervben még nem kerültek meghatározásra, akkor az Evt. 33. § (2) bekezdés *e*), *f*) és *i*) pontjában foglaltakat a körzeti erdőtervezés során a vízügyi igazgatási szerv, valamint természetvédelmi vagy Natura 2000 rendeltetésű erdő esetén a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv szakvéleményével összhangban kell meghatározni.

(3) A vízbázisok védelmét szolgáló erdők esetében törekedni kell az erdőborítás minél folyamatosabb fenntartására, valamint a víztermelő helyek környékén a megfelelő cserjeszint kialakítására és fenntartására. A folyamatos erdőborítás mielőbbi elérése érdekében az erdőfelújításokat – egyéb jogszabályi korlátozások hiányában és a termőhelyi adottságok figyelembevételével – lehetőség szerint különböző vágásérettségi korú fafajok elegyes erdősítésével kell megtervezni.

(4) A síkvidéki, mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel körülvett ivóvízbázisokat határoló vízvédelmi erdők tarvágás jellegű véghasználatát csak több ütemben, lehetőség szerint minél kisebb területi kiterjedésű tarvágásokkal kell megtervezni.

7. Egyéb védelmi rendeltetésű erdők

8. §

(1) A gyenge termőhelyen álló, talajvédelmi rendeltetésű erdőkben a véghasználatok tervezése során a mageredetű természetes felújításra alkalmas természetes, természetszerű és származék erdőkben elsősorban elnyújtott fokozatos felújítóvágást vagy szálsalóvágást kell alkalmazni;

(2) A mezővédő rendeltetésű erdőkben az erdőnevelések tervezésekor az elegyességet és az erdőszerkezet megőrzését, javítását kell elsődlegesen figyelembe venni.

(3) Településvédelmi rendeltetésű erdőkben az elegyes állományok létrehozása, a véghasználatok térben és időben több ütemben történő végrehajtása, a funkcióhoz illő fafajválasztás (elegyes erdők létrehozása, esetleg nem intenzíven terjedő, tájidegen elegyfaalkalmazásával, az allergén fajok kerülésével), a fő tervezési szempontok.

(4) Műtárgyvédelmi rendeltetésű erdőkben a közlekedés biztonságának, és a védelmi szerepnek a folyamatos fenntartása az elsődleges erdőtervezési szempontok. Ennek érdekében többszöri, mérsékelt erélyű nevelővágások, részterületes véghasználatok, valamint szükség esetén egészségügyi termelések tervezése indokolt.

8. Záró rendelkezések

9. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

10. §

Az erdőterv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. számú melléklete a 16. melléklet szerint módosul.

11. §

(1) Az R. 2. mellékletben foglalt táblázat

a) 2018 sorában a „Felső-Őrségi” szövegrész helyébe a „Felső-Őrségi és Vendvidéki”

b) 2019 sorában az „Alsó-Kemenesháti” szövegrész helyébe „Sárvár-Celldömölki” szöveg lép.

(2) Hatályát veszti az R. 1. mellékletének 9.6. pontja.

(3) Hatályát veszti az R. 2. mellékletben foglalt táblázat

a) 2018 sorában a „Vendvidéki”

b) 2019 sorában a „Sárvári-Rábamente” szövegrész.

1. Az erdőtervezési körzet neve

Ásotthalmi erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi feltételei, céljai és alapelvei

2.1. A körzet erdeinek meghatározó hányada (majd 90 %-a) elsődlegesen faanyagtermelést szolgál. Az alig 5 %-nyi védelmi elsődleges rendeltetésű erdőnek mindössze 60%-a természetvédelmi rendeltetésű. A Natura 2000 hálózat részeként a körzet erdeinek 1,3 %-a került kijelölésre. Ennek megfelelően az erdőtervezés, illetve az erdőgazdálkodás során általános esetben az Alföldön már hagyományos és bevált tarvágásos véghasználaton, valamint mesterséges erdőfelújításon alapuló módszereket, akácosok és hazai nyárasok esetében pedig – amennyiben annak feltételei adottak – a sarjztatást lehet és célszerű általánosságban alkalmazni.

A körzetben nagy hányadban található határ termőhelyeken az erdő talajvédelmi funkcióit indokolt a jövőben hangsúlyosabban érvényesíteni.

3. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek

3.1. Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód megállapítása különösen

- a) az V-VI. fatermési osztályba tartozó, gyenge termőhelyen álló, védelmi rendeltetésű, természetes, természetszerű vagy származék erdők,
 - b) a határ termőhelyeken álló, kiemelt természetvédelmi jelentőségű borókás-nyáras, valamint erdőssztyepp tölgyes felnyíló erdők
- esetében indokolt.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

4.1. Közjóléti rendeltetésű tanerdők és kísérleti erdők

4.1.1. Az állami tulajdonú közjóléti rendeltetésű erdők közül a tanerdőkben és a kísérleti rendeltetésű erdőkben a tanulmányi és tudományos célokat szolgáló funkciók megfelelő érvényesülése érdekében

- a) a hagyományos erdőgazdálkodási elvek mentén történő gazdálkodás tervezése mellett törekedni kell a kezelési alternatívák felmutatására az erdőrészlet teljes vagy részterületén;
- b) az erdőfelújítások tervezésekor alkalmazásra kerülhetnek az erdészeti tájra nem jellemző erdősítési célállományok – az erdő természetességi állapotának fenntartása mellett – az erdők esztétikai értékét növelendő, vagy oktatási, tudományos célokat szolgálva. Erre a célra elsődlegesen az intenzíven nem terjedő, allergiás kockázatot nem növelő fafajok vagy fajták, klónok alkalmazhatóak;
- c) az erdőneveléseket a tervidőszakon belül több beavatkozással kell megtervezni;
- d) az erdőrészletek megosztása csak erdőgazdálkodó egyetértésével tervezhető.

4.2. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

4.2.1. Amennyiben kultúrerdő vagy faültetvény helyén az adott termőhelyen az erdészeti tájban őshonos fafajokból várhatóan csak alacsonyabb záródású felnyíló erdő létesíthető, az invazív fajok visszaszorítása érdekében szükséges záródás fenntartása céljából az erdőfelújítás erdészeti tájidegen, de nem intenzíven terjedő elegyfajokkal is megtervezhető

4.2.2. Erdőszerkezet-átalakítással járó erdőfelújítás tervezése során az erdősítési előírások ajánlott elegy-fafajai között szerepeltetni kell az idős faállomány alatt felverődött, a termőhelynek megfelelő és

őshonos fafajokat is. Megfelelő mennyiségű természetes újulat megmaradását az erdőrésztlet megosztásával 0,5 ha-os területnagyságtól elő kell segíteni.

4.3. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.3.1. A körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhely-típusok:

- a) Keményfás ligeterdők (91F0): alföldi zárt kocsányos tölgyesek,
- b) Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek (91I0): nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek, nyílt, gyepekkel mozaikos sziki tölgyesek, nyílt, gyepekkel mozaikos homoki tölgyesek,
- c) Pannon homoki borókás-nyárasok (91N0),

4.3.2. A közösségi jelentőségű, fához kötöten fejlődő, jelölő bogárfajok, kiemelten a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő erdei madár- és denevérfajok, kiemelten a fekete harkály (*Dryocopus martius*) és a szalakóta (*Coracias garrulus*) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartására érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.3.3. A természetes, természetszerű erdőállományok természetes záródáscsökkenése esetén az erdő fenntartását szolgáló tervelőírásokat kell preferálni mindaddig, amíg prognosztizálható, hogy a tervidőszak alatt a záródás nem csökken az erdőtörvényben előírt minimális érték alá. A természetes záródáscsökkenési folyamatot lehetőség szerint a felnyíló erdővé való minősítéssel kell segíteni.

4.3.4. A közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhely-típusba tartozó erdővel, vagy jelölő gyeplőhellyel határos intenzíven terjedő főfafajú erdősisítés, valamint intenzíven terjedő elegy-fafajokkal történő erdőfelújítás csak az erdészeti tájban őshonos fa- vagy cserjefajokból álló, legalább 20 m széles védőzóna létesítése mellett tervezhető.

4.4. Egyéb védelmi rendeltetésű erdők

4.4.1. A sarjasztatással már nem felújítható, talajvédelmi rendeltetésű erdő felújítását – amennyiben arra lehetőség van – mesterséges módon, első változatként lombos célállomány-típussal (például elegyes hazai nyáras, és elegyes akácos), második változatként a feketefenyves, elegyes feketefenyves, vagy elegyes erdeifenyves célállomány-típussal kell megtervezni.

4.5 Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.5.1. Védett és közösségi jelentőségű jelölő növényfaj, a homoki kikerics (*Colchicum arenarium*) vagy a homoki nőszirm (*Iris humilis ssp. arenaria*) monitorozott adatok alapján megállapított és térinformatikailag lehatárolt jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyét tartalmazó erdőrésztlet esetén az erdőgazdálkodás esetleges korlátozását fel kell tüntetni az erdőrésztlet lapon.

4.5.2. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrésztlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntésen alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

- a) Rétisas (*Haliaeetus albicilla*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: január 1 – július 15.

TERVEZET

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Barna kánya (*Milvus migrans*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1 – július 31.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1 – augusztus 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

4.5.3 A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a rétisas (*Haliaeetus albicilla*), a barna kánya (*Milvus migrans*), valamint a fekete gólya (*Ciconia nigra*): lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.1.1. Az erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az idegenhonos, valamint az erdészeti tájidegen fafajok visszaszorítása mellett a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos elegy-fafajok megmaradását, például: magyar kőris, mezei juhar, feketegyűrű (tatár) juhar, vénic-szil, mezei szil, feketenyár, rezgőnyár, vadkörte, kislevelű hárs, molyhos tölgy.

5.1.2. Egészséges, jó növekedésű faállományok esetében növedékfokozó gyérítés a véghasználatot megelőzően nemes nyár esetén 4 éves, akác, hazai nyár esetén 6 éves, szilek és fenyők esetén 8 éves, tölgyek esetén 15 éves időszakra vonatkozóan már nem tervezhető.

TERVEZET

5.1.3. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	5	35
3.	Növedékfokozó gyérítés	20	45

5.1.4. A fenti értékeket meghaladó előhasználati mértékek olyan erdőkben tervezhetőek, ahol a túlzott mértékű NNY elegy visszaszorítása a cél.

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Kocsányos tölgyesek	80–100	90–120	100–120	100–120
3.	Cseresek	60-75	70-80	70-80	70-80
4.	Akácosok	25-35	30-40	25-40	25-40
5.	Juharosok	60-80	70-90	70-90	70-90
6.	Kőrisesek	60-80	70-100	70-100	70-100
7.	Egyéb kemény lombosok	45–80	45–80	45–80	45–80
8.	Nemes nyárasok	15–25	20–30	15–30	20–30
9.	Hazai nyárasok	30–40	35–70	40–70	30–70
10.	Nemes nyáras – hazai nyárasok	(25)30–35	30–50	30–50	30–50
11.	Fenyő elegyes – hazai nyárasok	35–50	40–70	40–70	40–70
12.	Fűzesek	35–50	50-65	40-70	40-70
13.	Égeresek	50-70	60-80	60-80	60-80
14.	Hársasok	40-50	45-70	45-70	45-70
15.	Egyéb lágy lombosok	30–70	30–70	30–70	30–70
16.	Erdeifenyvesek	35–50	40–60	40–60	35–60
17.	Erdeifenyő elegyes feketefenyvesek	40–60	45–70	45–70	40–70
18.	Feketefenyvesek	40–60	50–70	50–70	40–70
19.	Egyéb fenyvesek	40–60	40–70	40–70	40–70

Gazdasági rendeltetésű, a részletben előforduló hazai nyár faegyedek sarjztatására alkalmatlan termőhelyen álló és 35 %-nál nagyobb nemes nyár elegyarányú nemes nyár elegyes hazai nyárasokban véghasználat már 25 éves kortól tervezhető.

5.2.2. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
--	---	---

TERVEZET

1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	
3.	fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe*	4200
4.	Összesen	4200

* Hiteles, és szakmailag megalapozott gazdálkodói igény esetén kísérleti jelleggel előfordulhat.

5.2.3. Védelmi vagy közjóléti elsődleges rendeltetésű erdőben tarvágás jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetben tervezhető, illetve engedélyezhető:

- a) a természetes, természetszerű vagy származék erdő természetességi állapotú erdőben, amennyiben termőhelyi okok miatt az természetes úton magról nem újítható fel (elsősorban hazai nyáras, fűzes, kocsányos tölgyes vagy magas/magyar kőrises faállomány-típusú erdők),
- b) a származék erdő természetességi állapotú, a termőhelynek nem megfelelő faállomány-típusú (elsősorban kőrises, cseres, hársas, gyertyános, juharos) erdők, ha véghasználatuk során az erdészeti tájban honos és a termőhelynek megfelelő fafajokkal végrehajtott erdőszerkezet-átalakításra kerül sor,
- c) a természetszerű vagy származék erdő természetességi állapotú, erősen károsodott erdőben.

6. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

6.1. A vegetációs időszak a körzetben március 15-től augusztus 31-ig tart.

1. Az erdőtervezési körzet neve

Dél-Hansági erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi feltételei, céljai és alapelvei

2.1. Az országos átlaghoz közeli erdőborítottság a vizek világában kiemelt fontossággal bír. Szerepe a gazdasági értéken messze túlmutat, hiszen az erdők jelenléte szoros összefüggésben van az árvíz elleni védekezéssel, a térség környezeti állapotával, tájképi megjelenésével és turisztikai vonzerejével.

A védett természeti területek, illetve a Natura 2000 területek magas aránya, az árvíz- és talajvédelem nagy jelentősége, valamint a térség idegenforgalmi és turisztikai szerepe miatt az erdők három kiemelt funkcióján (gazdasági, védelmi és közjóléti) belül nagyobb teret kell biztosítani a védelmi és a közjóléti prioritások érvényesülésének. Emellett azonban továbbra is fontos vidékfejlesztési cél az erdők gazdasági potenciáljának lehetséges mértékű kihasználása is.

Az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során tehát a védett és közjóléti rendeltetésű területeken a környezet- és természetvédelmi, valamint a közjóléti szempontok érvényesítése kiemelt cél, egyébként pedig törekedni kell a védelmi elvárásokat is figyelembevevő, magas szakmai színvonalú, fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítására.

3. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek

3.1. Az alább felsorolt esetekben a védelmi és közjóléti funkciók érvényesülését a folyamatos erdőborítást biztosító vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódok megállapítása fokozottabban biztosítja

- a) települések belterületével közvetlenül érintkező természetes és természetyszerű erdőkben;
- b) erdészeti közjóléti létesítményekben, közjóléti rendeltetésű parkerdőkben és azok fokozottabban látogatott környezetében;
- c) az erdőt átszelő vagy határoló közutak melletti, 1-2 famagasságnyi sávban;
- d) szigetszerű erdőfoltokban;
- e) érzékeny élőhelyek (patak, mocsár, láp, forrás) környezetét alkotó erdőkben;
- f) a védelmi célok függvényében a védett, fokozottan védett és közösségi jelentőségű fajok élőhelyeül szolgáló erdőkben, valamint közösségi jelentőségű élőhelyeket tartalmazó erdőkben;
- g) a mezőgazdasági területek között elhelyezkedő, a termőhelynek megfelelő, az erdészeti tájban honos fafajokból álló ökológiai zöldfolyosót alkotó állományokban.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

4.1. Közjóléti rendeltetésű park- és gyógyerdők

4.2. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

4.2.2 Az akácok legalább 10%-át, a nemes nyárasok legalább 20%-át a soron következő erdőfelújítás során át kell alakítani a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban őshonos fafajokból álló erdőkké.

4.2.3. A hazai nyárasok sarjzattal történő erdőfelújításakor a vágásérettségi kort lehetőség szerint a vágásérettségi szakasz alsó felében kell megállapítani.

4.3. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.3.1. A körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhelytípusok:

- a) a kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül a mézgás éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (91E0), Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal* (91G0);
- b) a közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül a Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén kocsányos tölgy (*Quercus robur*), vénic (*Ulmus laevis*) és mezei szil (*Ulmus minor*), magas (*Fraxinus excelsior*) vagy magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*) fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0), valamint a Pannon cseres-tölgyesek (91M0).

4.3.2. A közösségi jelentőségű, fához kötöten fejlődő, jelölő bogárfajok, valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő erdei madár- és denevérfajok, kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartására érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.4. Egyéb védelmi rendeltetésű erdők

4.5. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.5.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok szaporodási és utódnevelési időszakai, valamint az egyes madárfajok élőhelyeül szolgáló erdőben folytatott erdőtervezés egyedi szempontjai:

- a) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

- b) Réti sas (*Haliaeetus albicilla*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: január 1. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

- c) Parlagi sas (*Aquila heliaca*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

TERVEZET

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

d) Kerecsensólyom (*Falco cherrug*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

e) Fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 31.

A fajok élőhelyéül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

f) Uhu (*Bubo bubo*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészkek – kőbánya esetében a bányaudvar, folyópartfal, löszfal – szélétől számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

g) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

4.5.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a parlagi sas (*Aquila heliaca*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), valamint a darázsölyv (*Pernis apivorus*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fák, parlagi sas (*Aquila heliaca*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), uhu (*Bubo bubo*) esetében fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

4.5.3. Az odúlakó, védett és fokozottan védett denevérfajok élőhelyéül szolgáló erdőrészekben található odvas fák augusztus 20. és október 15. közötti időszak kivételével csak a természetvédelmi szempontokkal összhangban tervezhető kitermelésre.

TERVEZET

4.5.4. Az előírás-javaslatok megállapítása során kiemelt figyelmet kell fordítani a hazánkban csak itt előforduló, védett északi mocsári csenkesz (*Scolochloa festucacea*) állományainak megőrzésére.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.1.1. Az erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az idegenhonos, valamint az erdészeti tájidegen fafajok visszaszorítása mellett a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos elegyfajok (pl. madárcseresznye, rezgő nyár, kecskefűz, kis- és nagylevelű hárs, vadkörte, vadalma, mézgás éger, mezei szil, bibircses nyír stb.) megőrzését.

5.1.2. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék- vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrészt nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	10	60
3.	Növedékfokozó gyérítés	15	90

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Kocsányos tölgyesek	75-110	90-130	100-130	90-130
3.	Cseresek	70-100	80-130	90-130	80-120
4.	Akácok	20-50	30-50	30-50	30-55
5.	Kőrisesek, egyéb kemény lombosok	60-100	70-120	80-120	70-110
6.	Nemes nyárasok	15-40	20-40	20-40	20-40
7.	Hazai nyárasok	30-55	35-70	35-70	35-70
8.	Füzesek	25-50	30-60	30-60	30-60
9.	Égeresek	45-80	50-100	60-100	60-100

Készletgondozó használatokat követően, vagy azok tervezése esetén a vágásérettségi kort indokolt a vágásérettségi szakasz felső határához közelítve megállapítani.

5.2.2. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár

TERVEZET

2.	Tarvágással érintett terület, illetve fokozatos felújítógátás és szállalógátás tervezett redukált területe	2000
3.	Összesen	2000

5.2.3. Véghasználatként tarvágás jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetekben tervezhető, illetve engedélyezhető:

- a) természetes, természetyszerű vagy származékerdő természetességi állapotú erdőben, amennyiben az az idős erdőnek megfelelő főfafajjal, természetes úton, magról nem újítható fel (pl. egyes tölgyes - védett természeti, valamint Natura 2000 területen a kocsányos tölgyes területeken elsősorban származékerdőkben, cseres, kőrises, égeres, nyáras, füzes, fenyves faállománytípusú erdők, az erősen károsodott erdőfoltok, valamint intenzíven terjedő fa- vagy cserjefajok újulatával erősen fertőzött erdőrészek);
- b) származékerdő természetességi állapotú, a termőhelynek nem megfelelő faállománytípusú erdőben, amennyiben abban a véghasználatot követően fafajcserés erdőszerkezet-átalakításra kerül sor (pl. egyes elegyes vagy elegyetlen gyertyános, juharos, kőrises, illetve hársas faállománytípusú erdők);
- c) az átmeneti erdő, kultúrerdő vagy faültetvény természetességi állapotú erdőben;
- d) a kis területű erdőfolt, zárvány vagy erdősáv jellegű erdőben.

5.2.4. Kocsányos tölgy, cser vagy kőris főfafajú, faanyagtermelést szolgáló erdőkben fokozatos felújítógátást az erdők fafajösszetétele és termőhelyi viszonyai függvényében, egyszeri, egyenletes, 40–50 % erélyű bontással, majd az újulat megjelenését vagy alátelépítését követően egy menetben történő végvágással is lehet tervezni.

5.2.5. Az erdőfelújítás során felnyíló erdőként kezelhetők a vizes vagy igen száraz termőhelyeken álló, természetessége miatt jelenleg felnyíló erdők közé nem sorolható erdők, melyek erdősítési előírásaként őshonos fafajú célállománytípus kerül megtervezésre.

5.2.6. A száradással érintett erdőkben előírt egészségügyi termelés mellett az állomány egészségi állapotának függvényében tarvágásos véghasználat is tervezhető.

5.2.7. A gyorsan nöövő, lágy lombos faállomány-típusú erdőkben, valamint akácosokban a tervidőszakra szükség szerint gyérítés és véghasználat is tervezhető.

6. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

6.1. A vegetációs időszak a természetes, természetyszerű és származékerdő természetességű erdőkben március 1-től augusztus 31-ig tart.

6.2. A vegetációs időszak az átmeneti, kultúrerdő és faültetvény természetességű erdőkben április 1-től augusztus 31-ig tart.

6.3. A felsorolt védett növényfajok csoportja esetén az érintett faj jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyein a vegetációs időszak eleje vagy vége az alábbiak szerint eltér:

Védett növényfajok csoportja	Vegetációs időszak eltérése
Védett geofiton növényfajok (pl. hóvirág, tavaszi tözike, nyári tözike)	február 15-től kezdődik
Talajlakó orchideák	szeptember 30-ig tart

1. Az erdőtervezési körzet neve

Felsőtárkányi erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi feltételei, céljai és alapelvei

2.1. A körzetben található erdők több mint 2/3-a természetvédelmi elsődleges rendeltetésű, védett természeti terület, a Bükk Nemzeti Park része. Ezek a területek egyben a Natura 2000 hálózat részei is. Az erdők gazdasági funkcióinak érvényesítésére a fentiekre tekintettel csak olyan módon kerülhet sor, ami a védelmi funkciók egyidejű érvényesülését nem akadályozza, és az erdők természetességi állapotának megőrzését, vagy növelését eredményezi.

A védett természeti területeken álló erdőkben jelentős területű túltartott erdőállományok találhatók, ezek a nagy területtel jelenlevő idős faállományok rendkívül megnehezítik a hozamszabályozást és a tartamos tervezést. A körzeti erdőtervezés során emiatt különösen körültekintően kell eljárni.

3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészetek, erdőtagok) kialakításának körzeti erdőtervezési alapelvei

3.1. Védett területen a 0,5 hektárt meghaladó visszahagyott hagyásfa csoportokat le kell választani és külön erdőrészletként kell tervezni.

3.2. A vágásos üzemmódú, tarvágásra vagy fokozatos felújítóvágásra tervezett, 10 hektárnál nagyobb erdőrészeteket a terepen könnyen azonosítható természetes határvonal mentén javasolt megosztani.

4. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó erdőtervezési alapelvek

4.1. Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódot indokolt megállapítani:

- a) a sekély termőrétegű, meredek oldalak erózióveszélyes területein, ahol a faállomány részleges eltávolítása is a termőtalaj eltűnését vonná maga után;
- b) védett- ill. fokozottan védett területek közül az alábbiakban:
molyhos tölgyes bokorerdők (*Ceraso-Quercetum*), hegylábi erdősztyepp tölgyesek, szurdokerdők (*Scolopendrio-Fraxinetum*), hársas-sziklaerdők (*Tilio-Sorbetum*), hársas-körises sziklaerdők (*Tilio-Fraxinetum*), nyúlfarkfüves tölgyesek (*Seslerio-Quercetum*), nyúlfarkfüves sziklai bükkösök (*Seslerio-Fagetum*), törmelékletjtő-erdők (*Mercuriali tilietum*), égerlápok (*Carici elongatae-Alnetum*) esetében.

4.2. Az alább felsorolt esetekben a védelmi és közjóléti funkciók érvényesülését a folyamatos erdőborítást biztosító vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódok megállapítása fokozottabban biztosítja:

- a) települések belterületével közvetlenül érintkező természetes és természetyszerű erdőkben;
- b) erdészeti közjóléti létesítményekben, közjóléti rendeltetésű parkerdőkben és azok fokozottabban látogatott környezetében;
- c) érzékeny élőhelyek (patak, mocsár, láp, forrás) környezetét alkotó erdőkben;
- d) a bolygatást, zavarást jobban tűrő védett, fokozottan védett és közösségi jelentőségű fajok élőhelyéül szolgáló, valamint közösségi jelentőségű élőhelyeket tartalmazó erdőkben;
- e) az erdőrezervátumok védőzónájában.

4.3. A szálaló vagy átalakító üzemmódú erdőgazdálkodásra való áttérés elsősorban 50 és 80 év közötti bükkös, elegyes bükkös, kisebb mértékben tölgyes faállománytípusú erdőkben, tömbös jelleggel javasolt.

4.4. A szálaló üzemmódú gazdálkodás elsősorban a kíméletes közelítéshez megfelelő feltártságú erdőkben, vagy az állandó közelítő nyomok kialakítását lehetővé tevő terepviszonyok mellett folytatható.

4.5. Átalakító üzemmód elsősorban azokra az erdőrészekre vonatkozóan állapítható meg, amelyek a szálaló üzemmód esetében meghatározott egyéb kritériumoknak megfelelnek, de 80 évnél idősebbek, így már vágásos módszerekkel szükséges őket felújítani

5. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

5.1. Közjóléti rendeltetésű park- és gyógyerdők

5.2. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

5.2.1. Véghasználati terület kiterjedésétől függetlenül a természetes, természetszerű vagy származék erdők véghasználatát az erdészeti tájban honos fafajú hagyásfák, illetve hagyásfa csoportok visszahagyásával kell megtervezni, melynek során a korábban megosztással leválasztott, faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőrészeket is figyelembe kell venni. Az így kijelölt hagyásfáknak, ill. hagyásfa csoportoknak olyan területben és hálózatban kell lennie, amely alkalmas az idős erdőkhez kötődő fajok élőhelyének megőrzésére, valamint vándorlásuk biztosítására.

5.2.2. Nem őshonos főfafajú erdők véghasználatát követően az erdőfelújítást erdőszerkezet-átalakítás kizárólagos előírásával kell tervezni. Az akácosok esetén honos, jól árnyaló fafajokból álló átmeneti célállomány alkalmazására is sor kerülhet.

5.2.3. A körzeti erdőterv érvényességi időszakában véghasználatra kerülő őshonos fafajú és akácelegyes erdők felújítása során az akác ismételt elegyedését meg kell akadályozni, ezért akácelegyes célállomány nem tervezhető.

5.3. Natura 2000 rendeltetésű erdők

5.3.1. Az erdőtervezési körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhelytípusok:

- a) Mészkerülő bükkösök (9110),
- b) Sziklai bükkösök és sziklai hárserdők (9150),
- c) Törmeléklejtő- és szurdokerdők (9180),
- d) Pannon molyhos tölgyesek (91H0),
- e) Euro-szibériai erdősztyepp tölgyesek (91I0),
- f) Fűz-, nyár-, éger-, és kőrisligetek/ligeterdők (91E0)
- g) a szubmontán és montán bükkösök (9130),
- h) a pannon gyertyános-tölgyesek (*Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal) (91G0),
- i) a pannon cseres-tölgyesek (*Quercetum petraeae-cerris*) (91M0).

5.3.2. A körzeti erdőtervezés során figyelemmel kell lenni a közösségi jelentőségű, fához kötöten fejlődő, jelölő bogárfajok – például a nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*) –, valamint a közösségi jelentőségű és odúban, vagy leváló fakéreg alatt élő és szaporodó denevérfajok – például a nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*) – és a tavi denevér (*Myotis dasycneme*) állományainak megőrzésére. Ennek érdekében az erdőkben a fahasználatokat úgy kell tervezni, hogy az biztosítsa az idős, nagyméretű, valamint a természetes mortalitás következtében szálanként elpusztult fák minden egyedének fennmaradását, folyamatos jelenlétét.

5.3.3. A díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) előfordulási helyén a fahasználat tervezése során az elegyben előforduló, őshonos köris faegyedek megőrzésére, a cserjeszint (kiemelten a fagyal) kíméletére, valamint az aljnövényzet és az erdőszegély fenntartására fokozott figyelmet kell fordítani.

5.3.4. A nyílt, gyepfoltokkal mozaikoló molyhos tölgyesekben élő fokozottan védett Anker-arszoló (*Erannis ankeraria*) erdőtervben rögzített élőhelyein fakitermelési tevékenység nem tervezhető.

5.4. Egyéb védelmi rendeltetésű erdők

5.5. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

5.5.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek, illetve állományának a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrésztlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke, illetve élőhelye környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntésen alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

a) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – augusztus 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Parlagi sas (*Aquila heliaca*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – augusztus 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 31.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

d) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):

TERVEZET

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

e) Békászó sas (*Aquila pomarina*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 31.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

f) Vándorsólyom (*Falco peregrinus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 15. – július 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

g) Urali bagoly (*Strix uralensis*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 50 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

h) Fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – július 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

i) Kis légykapó (*Ficedula parva*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – július 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 50 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

5.5.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a parlagi sas (*Aquila heliaca*), a darázsölyv (*Pernis apivorus*) valamint a békászó sas (*Aquila pomarina*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fáknak, parlagi sas (*Aquila heliaca*) esetében fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

6. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

6.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

6.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati értékek, az erdőrészt nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	10	40
3.	Növedékfokozó gyérítés	30	80

6.1.2. Az erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az idegenhonos, valamint az erdészeti tájidegen fafajok – különösen az intenzíven terjedő fafajok – visszaszorítása mellett, a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos vagy értékes elegyfajok – kiemelten a molyhos tölgy, vadgyümölcsök, tatár juhar, hegyi szil, mézgás éger, rezgő nyár, kecskefűz, közönséges nyír – megőrzését.

6.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

6.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Bükkösök	80-120	90 -120	100-140	100-130
3.	Gyertyános- kocsánytalan tölgyesek	100-120	100-120	100-140	100-130

TERVEZET

4.	Mageredetű kocsánytalan tölgyesek	100-120	100-120	100-140	100-130
5.	Sarj eredetű kocsánytalan tölgyesek	80-100	80-100	90-120	90-120
6.	Mageredetű cserések	70-80	70-80	80-110	80-100
7.	Sarj eredetű cserések	65-80	65-80	70-90	70-90
8.	Molyhos tölgyesek	-	100-120	100-140	100-130
9.	Akácosok	25-35	25-35	25-40	25-40
10.	Gyertyánosok	60-70	60-70	80-100	80-100
11.	Erdeifenyvesek	60-70	60-70	50-80	50-80
12.	Lucfenyvesek	60-80	60-80	50-80	50-80

6.2.2. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	1650
3.	fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
4.	Összesen	1650

6.2.3. Véghasználatként tarvágás a többségében erdészeti tájhonos fafajokból álló erdőkben jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetekben tervezhető, illetve engedélyezhető:

- a) termőhelynek nem megfelelő faállománytípusú erdőben, amennyiben abban a véghasználatához kapcsolódóan fafajcserével járó erdőszerkezet-átalakításra kerül sor, valamint
- b) a vágásérettségi kort elérő kocsányos tölgyesekben, gyertyánosokban, mézgás égeresekben, juharosokban, kőrisekben, hazai nyarasokban és hazai fűzesekben, ha azok termőhelyi okokból kifolyólag az idős erdőnek megfelelő főfafajjal, természetes úton, magról nem újíthatók fel.

7. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

7.1. A vegetációs időszak a körzetben április 1-től augusztus 31-ig tart.

1. Az erdőtervezési körzet neve

Győri erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi szempontjai, céljai és alapelvei

2.1. Az erdőtervezési körzet a Kisalföldön található, három jól elkülöníthető részre osztható fel. A vizek által uralt Szigetköz és a nyugati átmeneti jellegű rábaközi rész élesen elválik a győri homokos teraszvidéktől.

A Szigetköz-Rábaközben az erdők gazdasági értéke jelentős, ezen túl azok jelenléte szoros összefüggésben van az árvíz elleni védekezéssel, a térség természeti és környezeti állapotával, tájképi megjelenésével és turisztikai vonzerejével.

A Szigetközi Tájvédelmi Körzethez tartozó területek esetében a természetvédelmi és az árvízvédelmi szempontok összehangolása is szükséges.

A homokvidéken az erdők talaj- és természetvédelmi szerepe kiemelkedő, a változó természeti környezetben fennmaradásuk legalább felnyíló erdő szintű biztosítása a legfontosabb szakmai feladat.

A védett természeti területek, illetve a Natura 2000 területek magas aránya, az árvíz- és talajvédelem nagy jelentősége, valamint a térség idegenforgalmi és turisztikai szerepe mellett az erdők három kiemelt funkcióját (gazdasági, védelmi és közjóléti) figyelembe véve fontos vidékfejlesztési cél az erdők gazdasági potenciáljának lehetséges mértékű kihasználása is.

3. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek

3.1. Az alább felsorolt esetekben a védelmi és közjóléti funkciók érvényesülését a folyamatos erdőborítást biztosító vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódok megállapítása fokozottabban biztosítja:

- a) települések belterületével közvetlenül érintkező természetes és természetyszerű erdőkben;
- b) erdészeti közjóléti létesítményekben, közjóléti rendeltetésű parkerdőkben és azok fokozottabban látogatott környezetében;
- c) az erdőt átszelő vagy határoló közutak melletti, 1-2 famagasságnyi sávban;
- d) szigetszerű erdőfoltokban;
- e) érzékeny élőhelyek (patak, mocsár, láp, forrás) környezetét alkotó erdőkben;
- f) a védelmi célok függvényében a védett, fokozottan védett és közösségi jelentőségű fajok élőhelyéül szolgáló erdőkben, valamint közösségi jelentőségű élőhelyeket tartalmazó erdőkben;
- g) a mezőgazdasági területek között elhelyezkedő, a termőhelynek megfelelő, az erdészeti tájban honos fafajokból álló ökológiai zöldfolyosót alkotó állományokban.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

4.1. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

Az akácok és nemes nyarasok legalább 20%-át, a fenyvesek legalább 30%-át a soron következő erdőfelújítás során át kell alakítani a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban őshonos fafajokból álló erdőkké.

A hazai nyarasok sarjztatással történő erdőfelújításakor a vágásérettségi kort lehetőség szerint a vágásérettségi szakasz alsó felében kell megállapítani.

4.2. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.2.1. A körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhelytípusok:

- a) a kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül a mézgás éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (91E0), Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0)
- b) Pannon homoki borókás-nyárasok (91N0),
- c) a közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén kocsányos tölgy (*Quercus robur*), vénic (*Ulmus laevis*) és mezei szil (*Ulmus minor*), magas (*Fraxinus excelsior*) vagy magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*) fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0), valamint a pannon cseres-tölgyesek (91M0).

4.2.2. A közösségi jelentőségű, fához kötötten fejlődő, jelölő bogárfajok, valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő erdei madár- és denevérfajok, kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartására érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.3. Egyéb védelmi rendeltetésű erdők

4.4.. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.4.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrészlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntésen alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

a) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Réti sas (*Haliaeetus albicilla*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: január 1. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Parlagi sas (*Aquila heliaca*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – augusztus 15.

TERVEZET

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

d) Kerecsensólyom (*Falco cherrug*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

e) Fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 31.

A fajok élőhelyéül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

f) Uhu (*Bubo bubo*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészkek – kőbánya esetében a bányaudvar, folyópartfal, löszfal – szélétől számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

g) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

4.4.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a fekete gólya (*Ciconia nigra*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), réti sas (*Haliaeetus albicilla*), valamint a darázsölyv (*Pernis apivorus*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fák, parlagi sas (*Aquila heliaca*), uhu (*Bubo bubo*) esetében fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

TERVEZET

4.4.3. Az odúlakó, védett és fokozottan védett denevérfajok élőhelyeül szolgáló erdőrészekben található odvas fák augusztus 20. és október 15. közötti időszak kivételével csak a természetvédelmi szempontokkal összhangban tervezhetők kitermelésre.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	10	60
3.	Növedékfokozó gyérítés	15	90

5.1.2. Az erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az idegenhonos, valamint az erdészeti tájidegen fafajok visszaszorítása mellett a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos elegyfajfajok (például madárcseresznye, rezgő nyár, kecskefűz, kis- és nagylevelű hár, vadkörte, vadalma, mézgás éger, mezei szil, bibircses nyír) megőrzését.

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természet- védelmi	Egyéb védelmi
2.	Kocsányos tölgyesek	75-110	90-130	100-130	90-130
3.	Cseresek	70-100	80-130	90-130	80-120
4.	Akácosok	20-50	30-50	20-50	30-55
5.	Kőrisesek	60-100	70-120	70-110	70-110
6.	Nemes nyárasok	15-40	20-40	15-40	20-40
7.	Hazai nyárasok	30-55	35-70	35-70	35-70
8.	Fűzesek	25-50	30-60	30-60	30-60
9.	Égeresek	45-80	50-100	60-100	60-100
10.	Erdeifenyvesek	45-80	50-90	50-80	50-80
11.	Feketefenyvesek	45-80	50-90	50-90	50-90

Készletgondozó használatokat követően, vagy azok tervezése esetén a vágásérettségi kort indokolt a vágásérettségi szakasz felső határához közelítve megállapítani.

5.2.2. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár

TERVEZET

2.	Tarvágással érintett terület, illetve fokozatos felújítógátás és szálalógátás tervezett redukált területe	2800
3.	Összesen	2800

5.2.3. Véghasználatként tarvágás jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetekben tervezhető, illetve engedélyezhető:

- a) természetes, természetszerű vagy származékerdő természetességi állapotú erdőben, amennyiben az az idős erdőnek megfelelő főfafajjal, természetes úton, magról nem újítható fel (pl. egyes tölgyes - védett természeti, valamint Natura 2000 területen a kocsányos tölgyes területeken elsősorban származékerdőkben, cseres, kőrises, égeres, nyáras, fűzes, fenyves faállománytípusú erdők, az erősen károsodott erdőfoltok, valamint intenzíven terjedő fa- vagy cserjefajok újulatával erősen fertőzött erdőrészek);
- b) származékerdő természetességi állapotú, a termőhelynek nem megfelelő faállománytípusú erdőben, amennyiben abban a véghasználatot követően fafajcserés erdőszerkezet-átalakításra kerül sor (pl. egyes elegyes vagy elegyetlen gyertyános, juharos, kőrises, illetve hársas faállománytípusú erdők);
- c) az átmeneti erdő, kultúrerdő vagy faültetvény természetességi állapotú erdőben;
- d) a kis területű erdőfolt, zárvány vagy erdősáv jellegű erdőben.

5.2.4. Kocsányos tölgy, cser vagy kőris főfafajú, faanyagtermelést szolgáló erdőkben fokozatos felújítógátást az erdők fafajösszetétele és termőhelyi viszonyai függvényében, egyszeri, egyenletes, 40–50 % erélyű bontással, majd az újulat megjelenését vagy alátelepítését követően egy menetben történő végvágással is lehet tervezni.

5.2.5. Az erdőfelújítás során felnyíló erdőként kezelhetők a vizes vagy igen száraz termőhelyeken álló, természetessége miatt jelenleg felnyíló erdők közé nem sorolható erdők, melyek erdősítési előírásaként őshonos fafajú célállománytípus kerül megtervezésre.

5.2.6. A gyorsan növvő, lágy lombos faállománytípusú erdőkben, valamint akácosokban a tervidőszakra szükség szerint tisztítás és gyérítés, valamint véghasználat is tervezhető.

5.2.7. A száradással érintett erdőkben előírt egészségügyi termelés mellett az állomány egészségi állapotának függvényében tarvágásos véghasználat is tervezhető.

6. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

6.1. A vegetációs időszak a természetes-, természetszerű- és származékerdő természetességi erdőkben március 1-től augusztus 31-ig tart.

6.2. A vegetációs időszak az átmeneti-, kultúrerdő és faültetvény természetességi erdőkben április 1-től augusztus 31-ig tart.

6.3. A felsorolt védett növényfajok csoportja esetén az érintett faj jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyein a vegetációs időszak eleje vagy vége az alábbiak szerint eltér:

Védett növényfajok csoportja	Vegetációs időszak eltérése
Védett geofiton növényfajok (pl. hóvirág, nyári tűzike)	február 15-től kezdődik
Talajlakó orchideák	szeptember 30-ig tart

TERVEZET

1. Az erdőtervezési körzet neve***Közép-Duna-menti*****2. A körzeti erdőtervezés egyedi feltételei, céljai és alapelvei**

A körzet erdeinek meghatározó hányada (62 %-a) faanyagtermelést szolgál. A 36 %-nyi védelmi elsődleges rendeltetésű erdők alig harmada természetvédelmi rendeltetésű. A Natura 2000 hálózat részeként a körzet erdeinek 40 %-a került kijelölésre. Az erdőtervezés, illetve az erdőgazdálkodás során általános esetben az Alföldön már hagyományos és bevált tarvágásos véghasználaton, valamint mesterséges erdőfelújításon alapuló módszereket, akácosok és hazai nyárasok esetében pedig – amennyiben annak feltételei adóttak – a sarjztatást lehet és célszerű alkalmazni..

A körzet keleti, erdősültebb részén nagy hányadban található határ termőhelyeken az erdő talajvédelmi funkcióit indokolt a jövőben hangsúlyosabban érvényesíteni.

3. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek**3.1. Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód megállapítása különösen**

- a) az V-VI. fatermési osztályba tartozó, gyenge termőhelyen álló, védelmi rendeltetésű, természetes, természetszerű vagy származék erdők,
 - b) a kubikgödrökben található, őshonos fafajokból álló erdők,
 - c) a part menti puhafás galéria erdők, valamint
 - d) a határ termőhelyeken álló, kiemelt természetvédelmi jelentőségű borókás-nyáras, valamint erdőssztyepp tölgyes felnyíló erdők
- esetében indokolt.

3.2. Hullámtéri területen üzemmód váltás csak a nagyvízi mederkezelési tervvel összhangban történhet.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke**4.1. Közjóléti rendeltetésű park- és gyógyerdők****4.2. Természetvédelmi rendeltetésű erdők**

4.2.1. A többségében őshonos fajokból visszahagyott hagyásfa csoportban az intenzíven terjedő fa- és cserjefajok kitermelését egyéb termelésként kell előírni az őshonos fafajok kímélete mellett.

4.2.2. Erdőszerkezet-átalakítással járó erdőfelújítás tervezése során az erdősítési előírások ajánlott elegy-fafajai között szerepeltetni kell az idős faállomány alatt felverődött, a termőhelynek megfelelő és őshonos fafajokat is. Megfelelő mennyiségű természetes újulat megmaradását az erdőrészlet megosztásával 0,5 ha-os területnagyságtól elő kell segíteni.

4.2.3. Amennyiben kultúrerdő vagy faültetvény helyén az adott termőhelyen az erdészeti tájban őshonos fafajokból várhatóan csak alacsonyabb záródású felnyíló erdő létesíthető, az invazív fajok visszaszorítása érdekében szükséges záródás fenntartása céljából az erdőfelújítás erdészeti tájidegen, de nem intenzíven terjedő elegyfajokkal is megtervezhető.

4.3. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.3.1. A körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhely-típusok:

- a) Fűzes puhafaligetek (*Salicion albae*) (91E0)
- b) Keményfás ligeterdők (91F0): alföldi zárt kocsányos tölgyesek,
- c) Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek (91I0): nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek, nyílt, gyepekkel mozaikos sziki tölgyesek, nyílt, gyepekkel mozaikos homoki tölgyesek,
- d) Pannon homoki borókás-nyárasok (91N0),

4.3.2. A közösségi jelentőségű, fához kötötten fejlődő, jelölő bogárfajok, kiemelten a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő erdei madár- és denevérfajok, kiemelten a fekete harkály (*Dryocopus martius*), a balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), a szalakóta (*Coracias garrulus*) és a tavi denevér (*Myotis dasycneme*) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartására érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.3.3. A természetes, természetszerű erdőállományok természetes záródáscsökkenése esetén az erdő fenntartását szolgáló tervelőírásokat kell preferálni mindaddig, amíg prognosztizálható, hogy a tervidőszak alatt a záródás nem csökken az erdőtörvényben előírt minimális érték alá. A természetes záródáscsökkenési folyamatot lehetőség szerint a felnyíló erdővé való minősítéssel kell segíteni.

4.3.4. A közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhely-típusba tartozó erdővel, vagy jelölő gyepek (1530 Pannon szikes sztyepek és mocsarak, Pannon homoki gyepek, (6410) Kékperjés láprétek) élőhellyel határosan intenzíven terjedő főfafajú erdősítés, valamint intenzíven terjedő elegy – fafajokkal történő erdősítés csak az erdészeti tájban őshonos fa- vagy cserjefajokból álló, legalább 20 m széles védőzóna létesítése mellett tervezhető.

4.4. Egyéb védelmi rendeltetésű erdők

4.4.1. A nagyvízi meder elsődleges, vagy másodlagos levezető sávjában lévő erdők árvízvédelmi célt szolgáló átalakítása érdekében a faállomány 30 százalékos záródásáig felújítási kötelezettség nem keletkezik.

4.4.2. Az Evt. szerinti záródási követelmények fenntartása alátételezés tervezésével is biztosítható.

4.4.3. A sarjzatással már nem felújítható, talajvédelmi rendeltetésű erdő felújítását – amennyiben arra lehetőség van – mesterséges módon, első változatként lombos célállomány-típussal (például elegyes hazai nyáras, és elegyes akácos), második változatként a feketefenyves, elegyes feketefenyves, vagy elegyes erdeifenyves célállomány-típussal kell megtervezni.

4.5. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.5.1. Védett és közösségi jelentőségű jelölő növényfaj, a homoki kikerics (*Colchicum arenarium*) vagy a homoki nőszirm (*Iris humilis ssp. arenaria*) monitorozott adatok alapján megállapított és térinformatikailag lehatárolt jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyét tartalmazó erdőrészlet esetén az erdőgazdálkodás korlátozását fel kell tüntetni az erdőrészlet lapon.

4.5.2. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrészlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntéssel alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

TERVEZET

a) Réti sas (*Haliaeetus albicilla*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: január 1 – június 30.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Barna kánya (*Milvus migrans*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 1 – július 31.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 50 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15 – augusztus 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni. A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

d) Gémtelepek védelme: Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15 – augusztus 15. A telep szélétől 200 m a zóna külső határa

A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a rétisas (*Haliaeetus albicilla*), a fekete gólya (*Ciconia nigra*), lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fák, a fekete gólya (*Ciconia nigra*) esetében fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.1.1. Az erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az idegenhonos, valamint az erdészeti tájidegen fafajok visszaszorítása mellett a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos elegy-fafajok megmaradását, például: magyar kőris, mezei juhar, feketegyűrű (tatár) juhar, vénic-szil, mezei szil, feketenyár, rezgőnyár, vadkörte, kislevelű hárs, molyhos tölgy.

TERVEZET

5.1.2. Egészséges, jó növekedésű faállományok esetében növedékfokozó gyérítés a véghasználatot megelőzően nemes nyár esetén 4 éves, akác, hazai nyár esetén 6 éves, szilek és fenyők esetén 8 éves, tölgyek esetén 15 éves időszakra vonatkozóan már nem tervezhető.

5.1.3. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	5	35
3.	Növedékfokozó gyérítés	20	45

A fenti értékeket meghaladó előhasználati mértékek olyan erdőkben tervezhetők, ahol a túlzott mértékű nemes nyár elegy visszaszorítása a cél.

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Kocsányos tölgyesek	80–100	90–120	90–130	90–120
3.	Cseresek	60-75	70-80	70-80	70-80
4.	Akácosok	25-35	30-40	25-40	30-40
5.	Juharosok	60-80	70-90	70-90	70-90
6.	Kőrisesek	60-80	70-100	70-100	70-100
7.	Egyéb kemény lombosok	45–80	45–80	45–80	45–80
8.	Nemes nyárasok	15–25	20–30	15–30	20–30
9.	Hazai nyárasok	30–40	35–70	35–70	35–70
10.	Nemes nyáras – hazai nyárasok	(25)30–35	30–60	30–60	30–60
11.	Fenyő elegyes – hazai nyárasok	35–50	40–70	40–70	40–70
12.	Füzesek	35–50	50-65	40-60	40-60
13.	Égeresek	50-70	60-80	60-80	60-80
14.	Nyíresek	35-50	45-60	45-60	45-60
15.	Egyéb lágy lombosok	30–70	30–70	30–70	30–70
16.	Erdeifenyvesek	35–50	40–60	40–60	40–60
17.	Erdeifenyő elegyes feketefenyvesek	35–50	45–70	45–70	45–70
18.	Feketefenyvesek	35–50	50–70	50–70	50–70
19.	Egyéb fenyvesek	40–60	40–70	40–70	40–70

TERVEZET

Gazdasági rendeltetésű, a részletben előforduló hazai nyár faegyedek sarjztatására alkalmatlan termőhelyen álló és 35 %-nál nagyobb nemes nyár elegyarányú nemes nyár elegyes hazai nyárasokban véghasználat már 25 éves kortól tervezhető.

5.2.2. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	4700
3.	fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe*	
4.	Összesen	4700

* Hiteles, és szakmailag megalapozott gazdálkodói igény esetén kísérleti jelleggel előfordulhat.

5.2.3. Védelmi vagy közjóléti elsődleges rendeltetésű erdőben tarvágás jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetben tervezhető, illetve engedélyezhető:

a) a természetes, természetszerű vagy származék erdő természetességi állapotú erdőben, amennyiben termőhelyi okok miatt az természetes úton magról nem újítható fel (elsősorban hazai nyáras, füzes, kocsányos tölgyes, vagy magas/magyar kőrises faállomány-típusú erdők),

b) a származék erdő természetességi állapotú, a termőhelynek nem megfelelő faállomány-típusú (elsősorban kőrises, cseres, hársas, gyertyános, juharos) erdők, ha véghasználatuk során az erdészeti tájban honos és a termőhelynek megfelelő fafajokkal végrehajtott erdőszerkezet-átalakításra kerül sor,

c) a természetszerű vagy származék erdő természetességi állapotú, erősen károsodott erdőben,

d) a természetszerű vagy származék erdő természetességi állapotú, hullámtéren álló, és intenzíven terjedő fa- vagy cserjefajok újulatával erősen fertőzött erdőben

6. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

6.1. A vegetációs időszak a körzetben március 15-től augusztus 31-ig tart.

6.2 A felsorolt védett növényfajok csoportja esetén az érintett faj jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyein a vegetációs időszak eleje vagy vége az alábbiak szerint eltér:

Védett növényfajok csoportja	Vegetációs időszak eltérése
Védett geofiton növényfajok (pl. hóvirág, csillagvirág fajok)	február 15-től kezdődik

1. Az erdőtervezési körzet neve

Közép-Tiszai

2. A körzeti erdőtervezés egyedi szempontjai, céljai és alapelvei

2.1. A körzet erdeinek meghatározó hányada faanyagtermelést szolgáló erdő, amelyek esetében az erdőtervezés, illetve az erdőgazdálkodás során az Alföldön jellemzően alkalmazott tarvágásos véghasználaton, valamint mesterséges erdőfelújításon alapuló módszereket, akácosok, hazai nyárasok, égeresek esetében pedig – amennyiben annak feltételei adottak – a sarjztatást lehet és célszerű alkalmazni.

A körzet erdeinek jelenleg 40 %-át teszik ki a védelmi elsődleges rendeltetésű erdők. Ennek mintegy kétötöde védett természeti területen lévő erdő. A Natura 2000 hálózat részeként az erdők 37 %-a került kijelölésre.

A természetvédelmi oltalom alatt álló erdőterületeken a természeti értékekre, illetve azok megőrzésére vonatkozó adatokat és előírásokat tartalmazó természetvédelmi kezelési terv még nem került kihirdetésre. A körzetet érintő Natura 2000 területek közül 12 rendelkezik Natura 2000 fenntartási tervvel.

Az ismertetett adottságoknak megfelelően a körzeti erdőtervezés során a fenntartható erdőgazdálkodás lehetőségét és feltételeit a környezet-, természet- és egyéb védelmi, illetve a közjóléti szempontokkal összhangban is vizsgálni szükséges. A védelmi és közjóléti rendeltetésű – különösen a 100 %-os állami tulajdonban lévő – erdőkben az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során a termőhelyi viszonyok függvényében fokozottabban kell törekedni a védett természeti és a Natura 2000 területek esetében a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek illetve fajok hosszú távú fennmaradásához szükséges feltételek megőrzésére, az őshonos fafajokból álló, természeteshez közelítő szerkezetű erdők kialakítására, az erdők természetes úton történő felújítására, valamint az erdőborítás minél folyamatosabb fenntartására.

A Tisza árterében az erdőtervezés és az erdőgazdálkodás során tekintettel kell lenni az erdők hullámtéri elhelyezkedéséből fakadó gazdálkodási nehézségekre (például árvizek gazdálkodást akadályozó hatásai), illetőleg az árvizek biztonságos levezetésének vízgazdálkodási szempontjaira.

3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészetek, erdőtagok) kialakításának körzeti erdőtervezési alapelvei

3.1. Amennyiben az erdőrészlet területének 30 százalékanál nagyobb, de legalább 1,0 hektárt elérő részterületén eltérő erdőfelújítási célállománytípus előírása indokolt, azon külön erdőrészletet kell kialakítani.

3.2. Az új erdőrészletek kialakításakor – mesterséges felújítást feltételezve – figyelembe kell venni a terület gépi művelhetőségét.

3.3. Az erdőrészletek határainak a termőhelyi viszonyokhoz és erdőtípusokhoz való szoros illesztésére a természetvédelmi, valamint Natura 2000 rendeltetésű természetes erdőtípusba tartozó erdők esetében kiemelt figyelmet kell fordítani.

4. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek

4.1. A 100%-os állami tulajdonban lévő erdőkben a folyamatos erdőborítást, vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódú erdőgazdálkodásra való áttérés elsősorban az állami erdőgazdaságok, a nemzeti park igazgatóság és a vízügyi igazgatóságok vagyonkezelésében álló, védett természeti területen lévő,

illetve a kiemelt közösségi, vagy közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusba tartozó természetes, természetszerű és származék erdő természetességi állapotú erdők esetében javasolt, ahol a természetes felújítás feltételei adóttak.

4.2. Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód megállapítása különösen

- a) a kubikgörökben található, őshonos fafajokból álló erdők,
- b) a part menti puhafás galéria erdők
- c) védett természeti, illetve Natura 2000 területen lévő puhafaligetek, bokorfüzesek, erdőssztyepp-tölgyesek és keményfaligetek természetes és természetszerű természetességi állapotú állományai esetében indokolt, ott, ahol a második lombkoronaszintben nem jelentős az invazív fafaj jelenléte.

4.3. Hullámtéri területen üzemmód váltás csak a nagyvízi mederkezelési tervvel összhangban történhet.

5. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

5.1. Közjóléti rendeltetésű park- és gyógyerdők

5.2. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

5.2.1. Fokozottan védett természeti területen található erdőben erdőgazdálkodási tevékenységet csak az erdő természetességi állapotának fenntartása, illetve javítása, valamint a változatos kor- és térszerkezet kialakítása érdekében lehet tervezni.

5.2.2. A hullámtéri területeken kívül eső védett természeti területen található természetes, természetszerű és indokolt esetben származék erdő véghasználatként fokozatos felújítógátás, szálalógátás, vagy – termőhelyi, illetve egészségügyi okokból – kis területű (maximum 0,5-0,8 ha) tarvágás tervezhető. Utóbbi esetben a talajbolygatást minimalizáló pásztás talajelőkészítést kell alkalmazni.

5.3. Natura 2000 rendeltetésű erdők

5.3.1. Az erdőtervezési körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő jelölő erdei élőhelytípusok:

- a) a kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok közül az enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0) – ide sorolódnak az érintett láperdők és lápcserjések: nyír-, fűz- és égerlápok, bokorfüzesek, valamint puhafás ligeterdők; valamint az eurosibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0);
- b) a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok közül a keményfás ligeterdő nagy folyók mentén (*Ulmenion minoris*) kocsányos tölgy (*Quercus robur*), vénic-szil (*Ulmus laevis*) és mezei szil (*Ulmus minor*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*) vagy magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*) fajokkal (91F0).

5.3.2. Az eurosibériai erdőssztyepp-tölgyes kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusba (91I0) tartozó erdők erdőtervezése során az erdei tisztások, erdőszegélyek, érintkező gyepek védelmére, bolygatatlanságának biztosítására, mesterséges erdősítésük elkerülésére, illetve szükség esetén az intenzíven terjedő fajok visszaszorítására kiemelt figyelemmel kell lenni. Ezen élőhelyeken, ahol termőhelyi okok miatt zárt erdő kialakulására nincs lehetőség, ott alacsony záródású felnyíló erdőt kell fenntartani.

5.3.3. A közösségi jelentőségű, fához kötötten fejlődő, jelölő bogárfajok – például a nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), a szarvasbogár (*Lucanus cervus*), illetve a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) –, valamint a védett, közösségi jelentőségű, az odvas fákhöz kötötten fejlődő, jelölő erdei madár- és emlősfajok természetvédelmi helyzetének fenntartása érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

5.3.4. A közösségi jelentőségű, illetve kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusba tartozó erdővel, valamint természetközeli gyepekkel (lőszgyepek és szikes sztyepp) határos erdő intenzíven terjedő (pl. akác) fafajjal történő felújítását lehetőség szerint az erdészeti tájban őshonos fa-, illetve cserjefajokból álló, legalább 20 méter széles védőzóna létesítésével kell megtervezni, vagy egyéb módon gondoskodni kell az intenzíven terjedő fafaj áttérjedésének megakadályozásáról.

5.3.5. A díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) előfordulási helyén a fahasználat tervezése során az elegyben előforduló, őshonos köris faegyedek megőrzésére, a cserjeszint (kiemelten a fagyal) kíméletére, valamint az aljnövényzet és az erdőszegély fenntartására fokozott figyelmet kell fordítani.

5.4. Egyéb védelmi rendeltetésű erdők

5.4.1. A talajvédelmi, mezővédő, településvédelmi, tájképvédelmi és műtárgyvédelmi rendeltetésű erdőkben elsődleges cél a minél folyamatosabb erdőborítás megvalósítása, kíméletes erdőgazdálkodási módszerek alkalmazása, valamint lehetőség szerint magasabb vágásérettségi korok meghatározása.

5.5. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

5.5.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrészt színt az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke, illetve élőhelye környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntésen alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

*a) Réti sas (*Haliaeetus albicilla*):*

Szaporodási és utódnevelési időszak: január 1. – július 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen, erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 200 – az erdőszegélyhez közel költő párok esetében 100 – méteren belül javasolt valamennyi erdőgazdálkodási tevékenység szüneteltetése.

*b) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):*

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – augusztus 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen, erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni. A lakott fészektől számított 300 – az erdőszegélyhez közel költő párok esetében 100 – méteren belül valamennyi erdőgazdálkodási tevékenységet javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

*c) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):*

TERVEZET

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen, erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

d) Barna kánya (*Milvus migrans*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – július 30.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen, erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 200 – az erdőszegélyhez közel költő párok esetében 100 – méteren belül javasolt valamennyi erdőgazdálkodási tevékenység szüneteltetése.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

e) Szalakóta (*Coracias garrulus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: május 1. – augusztus 15.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen, erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

Élőhelyeit adó facsoportok, kisebb-nagyobb erdőkben a szaporodási és utódnevelési időszakon kívül kíméletes előhasználat végezhető az odút tartalmazó fa meghagyásával.

A nyilvántartott fészektől számított 50 méteren belül tarvágásos véghasználat nem javasolt. Az engedélyezett fokozatos felújítás bontóvágását az odút tartalmazó fa meghagyásával kell végrehajtani.

f) Kék vércse (*Falco vespertinus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: május 1. – augusztus 31.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen, erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől számított 100 méteren belül a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

g) Kis örgébics (*Lanius minor*) és Tövisszúró gébics (*Lanius collurio*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: május 1. – július 31.

A nyilvántartott fészektől számított 50 m sugarú körzetében fészkelési időszakban mindenféle erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása javasolt.

h) Zöld küllő (*Picus viridis*) és Hamvas küllő (*Picus canus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 15.

TERVEZET

A fajok élőhelyeül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során lehetőség szerint idős állományrészeket és facsoportokat kell visszahagyni, valamint kímélni kell az odvas-korhadó törzseket. Élőhelyein fokozatos felújítás valamint a hangyabolyok kímélete javasolt.

- i) Fekete harkály (*Dryocopus martius*), Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), Balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 15.

A fajok élőhelyeül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során lehetőség szerint idős állományrészeket és facsoportokat kell visszahagyni, valamint kímélni kell az odvas-korhadó törzseket.

- jk) Gémtelepek:

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 1.

Fákon lévő gémtelepek esetében a fészektelep szélétől 100 méteren belül fészkelési időszakban mindenféle erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása javasolt. Egész évben javasolt a fahasználat korlátozása a fészektelepen és annak szélétől számított 30 méteren belül.

5.5.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a rétisas (*Haliaeetus albicilla*), a fekete gólya (*Ciconia nigra*), a darázsölyv (*Pernis apivorus*), valamint a barna kánya (*Milvus migrans*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fáknak, rétisas (*Haliaeetus albicilla*) és fekete gólya (*Ciconia nigra*) esetében fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

6. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

6.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

6.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	10	55
3.	Növedékfokozó gyérítés	20	60

Azokban az erdőrészletekben ahol az adott erdőnevelési tevékenység tervezését a faállomány kora lehetővé teszi, de annak erélye nem érné el a 6.1.1. táblázatban foglalt alsó határértéket, erdőnevelési tevékenység nem tervezhető, kivéve, ha az invazív fafajt érint.

6.1.2.A nagyvízi levezető sávokban található állományok előhasználatainak tervezése során a vízügyi szempontokat a mederérdesség csökkentésére irányuló beavatkozásokkal, a többszöri kis erélyű előhasználatok és az egyéb termelések előírásával kell elősegíteni.

6.1.3.A szikes termőhelyeken álló állományokban tervezett erdőnevelések során kiemelt figyelmet kell fordítani a szárazságot tűrő cser, pusztai szilkíméletére.

6.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

6.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

TERVEZET

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Gyertyános-kocsányos tölgyesek	80-110	80-110	80-130	80-120
3.	Kocsányos tölgyesek	70-110*	80-110*	80-130	80-120*
4.	Cserések	60-90	70-90	70-100	70-100
5.	Akácosok	25-40	30-45	25-40	30-45
6.	Amerikai kőrisesek	15-40	15-50	15-40	15-50
7.	Egyéb kőrisesek	60-90	70-90	80-110	70-100
8.	Zöld juharosok	15-40	15-50	15-40	15-50
9.	Egyéb kemény lombosok	50-80	60-80	60-90	60-100
10.	Nemes nyárasok, nemes fűzesek	15-40	15-40	15-40	15-40
11.	Hazai nyárasok	30-55	40-60	40-80	40-80
12.	Fűzesek	25-45	30-50	40-80	40-80
13.	Égeresek	40-60	40-60	40-70	40-60
14.	Egyéb lágy lombosok	40-70	50-80	50-80	50-80
15.	Fenyvesek	40-60	50-70	40-70	40-70

* A szikes talajon lévő kocsányos tölgy főfajú erdők esetén a vágásérettségi szakasz alsó határa gazdasági elsődleges rendeltetésű erdők esetén 60 év, közjóléti és egyéb védelmi elsődleges rendeltetésű erdők esetén 70 év.

6.2.2. A nagy, összefüggő, egykorú erdőtömbök újbóli kialakulásának elkerülése érdekében a véghasználatokat megfelelő térbeli és időbeli ütemezéssel kell megtervezni. Ennek érdekében indokoltá válhat egyes erdőrészeket vágásérettségi korának a vágásérettségi szakasz alsó határértékéhez közelítése.

6.2.3. A Hortobágyi Nemzeti Park területén álló delelőerdőkben, szárnyékerdőkben az akácok mindaddig fenntarthatóak, amíg a funkciójukat betöltik.

6.3.3. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	5300
3.	fokozatos felújítógáz és szálalógáz tervezett redukált területe	
4.	Összesen	

6.3.4. Véghasználatként tarvágás jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetekben tervezhető, illetve engedélyezhető:

- a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen fajokból álló, így különösen az akác, elegenden erdei- és fekete fenyves, egyéb fenyves, más intenzíven terjedő adventív fajok (amerikai kőris, zöld juhar) valamint nemes nyáras faállománytípusú erdőben,
- a természetes mag eredetű erdőfelújításra termőhelyi okokból kifolyólag alkalmatlan hazai nyáras és hazai fűzes faállománytípusú erdőben,
- a sarjzatható állapotú égeres és hazai nyáras faállománytípusú erdőben, valamint
- a 3 ha-nál kisebb területű erdőfolt, zárvány vagy erdősáv jellegű erdőben.

6.3.5. Az átalakító üzemmódú erdőben, amennyiben annak lehetősége adott, időben elnyújtott, egyenletes vagy csoportos bontáson alapuló fokozatos felújítógáz vagy szálaló vágást kell tervezni.

TERVEZET

6.3.6. Ligeterdő jellegű, meghatározóan őshonos fafajú hullámtéri ún. kubikerdők esetében a véghasználati előírást kerülni kell.

Az erdőnevelések és a véghasználatok előírása során a genetikailag tiszta, fekete nyár egyedek kíméletére, megőrzésére kiemelt figyelmet kell fordítani.

7. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

7.1. A vegetációs időszak a körzetben március 15-től augusztus 15-ig tart.

1. Az erdőtervezési körzet neve

Lillafüredi erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi szempontjai, céljai és alapelvei

2.1. A körzet erdősültsége 48,8% az országos átlaghoz képest magas. Az erdők jelentős hányada őshonos fafajokból álló, természetyszerű vagy származék erdő. A körzet teljes területéhez mérten a védelmi rendeltetésű erdők aránya meglehetősen magas (73,1%), ezek zöme (86,9%-a) természetvédelmi elsődleges rendeltetésű.

A közösségi és kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése céljából az erdőterület 87,5%-a Natura 2000 területként kijelölésre került.

A körzetben lévő Miskolc város környékén fekvő erdőállományokban a közjóléti funkciót erősíteni szükséges, amely segít – a természetvédelmi célokkal összehangoltan – megvalósítani a látogatóforgalom irányítását.

3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészetek, erdőtagok) kialakításának körzeti erdőtervezési alapelvei

3.1. Az erdőrészetek határainak a termőhelyi viszonyokhoz és erdőtípusokhoz való szoros illesztésére a természetvédelmi, valamint Natura 2000 rendeltetésű, természetes erdő vagy természetyszerű erdő természetességi állapotú erdők – különösen a karsztbokorerdők, melegkedvelő tölgyesek, sziklaerdők, szurdokerdők és törmeléklejtő-erdők, a meredek, sekély, kőkibúvásos talajú erdők, valamint az égerligetek – esetében kell kiemelt figyelmet fordítani.

Az erdőrészetek határainak kialakítása során figyelemmel kell lenni a kiemelt látogatottságú közjóléti objektumok elhelyezkedésére.

4. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó erdőtervezési alapelvek

4.1. A folyamatos erdőborítást biztosító, vagy arra való átállást szolgáló üzemmódokat elsősorban középkorú faállományokban bükkös, elegyes bükkös, illetve tölgyes faállományú erdőkben indokolt megtervezni.

5. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

5.1. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

5.1.1. Fokozottan védett természeti területen található erdőben erdőgazdálkodási tevékenységet csak az erdő természetességi állapotának fenntartása, illetve javítása, valamint a változatos kor- és térszerkezet kialakítása érdekében lehet tervezni.

5.1.2. Erdőfelújítások tervezésekor fő- és elegyfajaként kizárólag az erdészeti tájban őshonos fafajok tervezhetők. Kivételt képeznek ez alól a magasan fekvő, fagyzugos területek, ahol a korábbi elegyetlen lucfenyves állomány helyére őshonos főfafajú erdősítési célállomány elegyfajaként lucfenyő és vörösfenyő is tervezhető.

5.1.3. Véghasználati terület kiterjedésétől függetlenül a természetes, természetyszerű vagy származék erdők véghasználatát az erdészeti tájban honos fafajú hagyásfák, illetve hagyásfa csoportok

TERVEZET

visszahagyásával kell megtervezni, melynek kijelölése során a korábban megosztással leválasztott, faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőrészeket is figyelembe kell venni.

5.1.4. Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban lévő erdőrésszel határos erdőrésszelben további hagyásfa csoport előírása csak különösen indokolt esetben (barlang, forrás, védelme érdekében) történhet.

5.1.5. A fakitermelések tervezése során az intenzíven terjedő fafajok (pl. akác, bálványfa) visszaszorítására kiemelt figyelmet kell fordítani.

5.1.6. A körzeti erdőterv érvényességi időszakában véghasználatra kerülő őshonos fafajú és akácelegyes erdők felújítása során az akác ismételt elegyedését meg kell akadályozni, ezért akácelegyes célállomány nem tervezhető. Az állományban meglevő akác foltok a felújítás során átalakítandók.

5.1.7. Az odúlakó madarak és emlősök fészkelő- és élőhelyének megóvása érdekében növedékfokozó gyérítést, készletgondozó használatot, felújítóvágás-bontóvágást, szálalóvágást és szálalást a 15 cm-nél vastagabb álló holtfák, facsonkok és odvas fák visszahagyásával kell megtervezni.

5.1.8. A hársas törmeléklejtő-erdők (*Mercuriali-Tilietum*), molyhostölgyes bokorerdők (*Ceraso-Quercetum pubescentis*), a szurdokerdők (*Scolopendrio-Fraxinetum*), hársas-berkenyész sziklaerdők (*Tilio-Sorbetum*), melegkedvelő tölgyesek (*Corno Quercetum*), nyúlfarkfüves tölgyesek (*Seslerio-Quercetum*), valamint a nyúlfarkfüves bükkösök (*Seslerio-Fagetum*) élőhelyein fakitermelés csak az erdő védelme, az eredeti élőhely fenntartása érdekében tervezhető.

5.2. Natura 2000 rendeltetésű erdők

5.2.1. A védett vagy fokozottan védett, illetve különleges, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési Natura 2000 területen található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok:

- a) a mézskerülő bükkösök (*Luzulo-Fagetum*) (9110),
- b) a szubmontán és montán bükkösök (9130),
- c) mézskövön lévő a közép-európai sziklai bükkösök (*Cephalanthero-Fagion*) (9150),
- d) a lejtők és sziklatörmelékek (*Tilio-Acerion*) erdői (9180),
- e) az enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0),
- f) a pannon gyertyános-tölgyesek (*Quercus petraeával és Carpinus betulusszal*) (91G0),
- g) a pannon molyhos tölgyesek (91H0), valamint
- h) a pannon cseres-tölgyesek (*Quercetum petraeae-cerris*) (91M0).

5.2.2. A közösségi jelentőségű, fához kötötten fejlődő, jelölő bogárfajok – például a nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő denevérfajok – például a közönséges denevér (*Myothys myothys*), a nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) a nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), a tavi denevér (*Myotis dasycneme*) és a hegyesorru denevér (*Myotis blythii*) – kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartására érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

5.2.3. Az odúlakó madarak (pl. fehérhátú fakopáncs, fekete harkály, hamvas küllő, kék galamb) fészkelőhelyének megóvása érdekében növedékfokozó gyérítést, készletgondozó használatot, egészségügyi termelést, felújítóvágás-bontóvágást, szálalóvágást és szálalást a 15 cm-nél vastagabb álló holtfák, facsonkok és odvas fák visszahagyásával kell megtervezni.

5.2.4. Felújítógátásokat, szálalógátásokat az eredeti élőfakészlet 5 %-a mértékéig őshonos-lombos fajokból álló hagyásfa csoport vagy hagyásfa csoportok visszahagyásával kell megtervezni.

5.4. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

5.4.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrészlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntésen alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

a) Békászó sas (*Aquila pomarina*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

d) Fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*), fekete harkály (*Dendrocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 15.

A fajok élőhelyeül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

e) Kék galamb (*Columba oenas*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 15.

TERVEZET

A faj élőhelyéül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

f) Kígyászölyv (*Circaëtus gallicus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

g) Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: május 1. – július 15.

A faj élőhelyéül szolgáló erdőben nyílt élőhelyeket (például felnyíló erdők, bokorerdő-jellegű, melegkedvelő tölgyesek) javasolt fenntartani.

h) Örvös- és kis légykapó (*Ficedula albicollis*, *F. parva*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 1. – július 15.

A faj élőhelyéül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

i) Urali bagoly (*Strix uralensis*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 100 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

5.4.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a békászó sas (*Aquila pomarina*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*), fekete harkály (*Dendrocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*), kék galamb (*Columba oenas*), kígyászölyv (*Circaëtus gallicus*), örvös- és kis légykapó (*Ficedula albicollis*, *F. parva*) és az urali bagoly (*Strix uralensis*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fáknak, kígyászölyv esetében fagyönggyel fertőzött fáknak, fekete gólya (*Ciconia nigra*) és békászó sas (*Aquila pomarina*) esetében fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

6. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

6.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

6.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

TERVEZET

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	15	40
3.	Növedékfokozó gyérítés	30	90

6.1.2. Az erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az idegenhonos, valamint az erdészeti tájidegen fafajok – különösen az intenzíven terjedő fafajok – visszaszorítása mellett, a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos vagy értékes elegyfajok – kiemelten a molyhos tölgy, vadgyümölcsök, tatár juhar, hegyi szil, mézgás éger – megőrzését.

6.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

6.2.1. Az egyetlen gyertyános, juharos, körises erdőrészek és állományrészek véghasználati és erdősítési előírása a jelenlegi faállományviszonyokkal és a távlati célállománnyal összhangban legyen.

6.2.2. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Bükkösök	90-110	90-130	100-140	100-130
3.	Gyertyános-tölgyesek	80-110	90-120	80-110	80-120
4.	Mageredetű kocsánytalan tölgyesek	100-120	100-130	100-140	100-130
5.	Sarj eredetű kocsánytalan tölgyesek	90-110	90-120	100-140	100-130
6.	Cserések	80-90	80-100	90-130	90-120
7.	Molyhos tölgyesek	-	90-140	100-140	100-130
8.	Akácosok	25-40	25-50	25-50	25-50
9.	Gyertyánosok	70-90	80-100	80-100	80-100
10.	Körisek	90-110	90-120	90-130	90-120
11.	Erdei- és fekete fenyvesek	50-80	50-80	50-80	50-80
12.	Luc- és egyéb fenyvesek	50-80	50-80	50-80	50-80

6.2.3. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	1100
3.	fokozatos felújítógáz és szálalógáz tervezett redukált területe	
4.	Összesen	1100

6.2.4. A megkezdett felújító vágások folytatását, illetve a 100 éves kor feletti bükkösök, tölgyesek felújítását lehetőleg fokozatos felújítógázalással javasolt végrehajtani.

7. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

7.1. A vegetációs időszak az erdőtervezési körzet területén április 1-től augusztus 15-ig tart.

TERVEZET

1. Az erdőtervezési körzet neve

Marcali erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi feltételei, céljai és alapelvei

2.1. Az erdőtervezési körzetet érinti (8%) a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet. A Tájvédelmi Körzet domborzati viszonyai alapján csaknem sík vidék, növényvilága mégis rendkívüli változatosságot mutat, a lápoktól a száraz homoki gyepekig a legkülönbözőbb növénytársulások találhatók meg. Az utóbbi évtizedek megváltozott viszonyai – talajvízszint süllyedés, hőmérséklet emelkedése, hőség napok számának növekedése, stb. – a vizes élőhelyek visszaszorulásához és a biotikus károsítók (cserebogár pajor) erőteljes fellépéséhez vezetett. A körzeti erdőtervezés elsődleges célja azon erdőgazdálkodási tevékenységek meghatározása, amely elő segíti a folyamatos erdőborítást, a talajok folyamatos árnyalását, ezáltal gátolva a talajok kiszáradását és elősegítve a pajor károsítás mérséklésének lehetőségét.

Az erdőtervezési körzet 28%-ban a Natura2000-es és 51%-ban a Balaton Üdülő Körzethez is tartoznak. Az erdőtervezés célja a több rendeltetést is betöltő erdőállományok elsődleges és további rendeltetései által megkívánt feltételek biztosítása, a védett természeti területeken a természetvédelmi szempontok érvényre juttatása, a Natura2000 területeken a jelölő fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartását és megőrzését elősegítő gazdálkodás feltételeinek biztosítása, a Balaton közeli települések környezetében a közjóléti funkció érvényesülésének elősegítése. A természetvédelmi érintettségű területeken a természeti értékekre, illetve azok megőrzésére vonatkozó adatokat és előírásokat tartalmazó természetvédelmi kezelési terv a Nagyberek Fehér-víz terület esetében készült el.

3. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó erdőtervezési alapelvek

3.1. A 100%-os állami tulajdonban lévő erdőkben a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódra való áttérés elsősorban a fiatal, illetve középkorú, lehetőség szerint vegyes faállomány szerkezetű, védett természeti területen, valamint a Natura2000 területen álló erdők esetében javasolt.

3.2. Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód megállapítása különösen

- a) dombtetőkön, éles letöréseken álló, elsődlegesen talajvédelmet szolgáló, természetvédelmi szempontból is értékes erdők,
 - b) források és vízfolyások védőzónáját képező erdők,
 - c) lápok és lápok védőzónáját képező erdők, valamint
 - d) egyéb védelmi vagy közjóléti rendeltetésű elegyes, keménylombos, megfelelő záródású önfelújulásra képes erdők
- esetében indokolt.

3.3. A 100%-os állami tulajdonban lévő erdőkben a folyamatos erdőborítást, vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódú erdőgazdálkodásra való áttérés elsősorban az emberi beavatkozásra fokozottan érzékeny védett természeti területen, megfelelő termőhelyi adottságú és fafaj-összetételű közjóléti rendeltetésű, illetve a kiemelt közösségi, vagy közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusba tartozó erdők esetében javasolt.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

4.1. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

4.1.1 A hozamszabályozás és véghasználatok tervezése során a 100 év feletti állományok legalább 20%-a fenn kell maradjon.

4.1.2. Véghasználatok tervezése esetén a faállomány eredeti élőfakészlete 5 %-át hagyásfa csoportokként vissza kell hagyni, a fennmaradó hagyásfák a továbbiakban sem élő, sem holt állapotukban nem termelhetőek ki.

4.1.3. Erdei forrás, illetve lápfolt körül 1 famagasságnyi körben véghasználat nem tervezhető.

4.3. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.3.1. Az erdőtervezési körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhelytípusok:

- a) a kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül az enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők (91E0);
- b) a közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül az illír bükkösök (91K0), az illír gyertyános-tölgyesek (91L0), a pannon cseres-tölgyesek (91M0) és a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén kocsányos tölgy (*Quercus robur*), vénic (*Ulmus laevis*) és mezei szil (*Ulmus minor*), magas (*Fraxinus excelsior*) vagy magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*) fafajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0).

4.3.2. A közösségi vagy kiemelt közösségi jelentőségű, fához kötöten fejlődő, jelölő bogárfajok –, például szarvasbogár (*Lucanus cervus*), a nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberunus*) és a kerekvállú állásbogár (*Rhysodes sulcatus*) –, valamint az álló holtfát költő és táplálkozó helyül használó, közösségi jelentőségű madárfajok – kiemelten a harkályfajok –, továbbá a közösségi jelentőségű és odúban, vagy leváló fakéreg alatt élő és szaporodó denevérfajok – például a piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*), tavidenévr (*Myotis dasycneme*) – kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.3.3. A nevelővágások és az erdőfelújítások során az intenzíven terjedő idegenhonos és az erdészeti tájidegen fafajok és cserjék – különös tekintettel lucfenyő, bálványfa, ezüstjuhar, zöld juhar, kései meggy, fekete dió, nemes nyárok – teljes mértékű visszaszorítását célzó erélyekkel kell tervezni. A felsorolt fafajokkal/fajtákkal erdősítés nem írható elő még elegyfajként sem.

4.3.4 Kultúrerdő vagy faültetvény természetességi állapotú erdő véghasználatának tervezése során hagyásfákat, illetve hagyásfa csoportokat őshonos fafajokból kell előírni. Amennyiben az őshonos fafajok elegyaránya nem éri el az 5%-ot, hagyásfaként minden őshonos fafajú, állékony faegyed visszahagyását kell megtervezni.

4.4. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.4.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrészlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntéssel alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

- a) Réti sas (*Haliaeetus albicilla*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: január 1. – június 30.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

TERVEZET

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – július 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

4.4.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a fekete gólya (*Ciconia nigra*), réti sas (*Haliaeetus albicilla*), és a darázsölyv (*Pernis apivorus*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati értékek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	15	45
3.	Növedékfokozó gyérítés	25	60

5.1.2. Növedékfokozó gyérítés a hosszú vágásfordulójú fafajoknál (tölgy, cser, bükk, gyertyán) a véghasználat előtt 15-20, a rövid vágásfordulójúaknál pedig 10 éven belül nem tervezhető.

5.1.3. Növedékfokozó gyérítés és egészségügyi fakitermelés egy területre vonatkozóan, egy erdőtervezési cikluson belül nem tervezhető.

TERVEZET

5.1.4. Az erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az intenzíven terjedő elegyfafajok – különösen a bálványfa – visszaszorítása mellett a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos vagy értékes elegyfafajok – kiemelten a berkenyék, madárcseresznye, vadalma, vadkörte, szilek, kőrisek, esetenként a hazai nyárok – megőrzését.

5.1.5. Indokolt esetben a magtermőre fordult bálványfák és bálványfa foltok visszaszorítását többszöri visszatérést biztosító egyéb termelésként kell megtervezni.

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Véghasználatként tarvágás jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetekben tervezhető, illetve engedélyezhető:

- a) természetes, természetszerű vagy származék erdőben, amennyiben az idős erdőnek megfelelő főfafajjal az természetes úton magról igazolhatóan nem újítható fel (például egyes kocsányos tölgyes, mézgas égeres, nyíres, hazai nyáras és füzes faállománytípusú erdők – védett természeti valamint Natura 2000 területeken kocsányos tölgyesek esetében elsősorban származékerdőben –, valamint az erősen károsodott erdőfoltok),
- b) a termőhelynek nem megfelelő faállománytípusú természetszerű vagy származék erdőben, ha abban a véghasználatot követően fafajcserés erdőszerkezet-átalakításra kerül sor (például egyes cseres, kocsányos tölgyes, gyertyános, juharos, hársas, kőrises faállománytípusú erdők),
- c) az átmeneti erdő, kultúrerdő és faültetvény természetességi állapotú erdőben, valamint
- d) a kis területű erdőfolt, zárvány vagy erdősáv jellegű erdőben.

5.2.2. A tölgyes és cseres főfafajú erdőkben fokozatos felújítóvágást az erdők fafajösszetétele és termőhelyi viszonyai függvényében általában egyszeri, egyenletes, legfeljebb 50%-os bontással, majd az újulat megjelenését követően egy menetben történő végvágással – célszerűen a fokozatos felújítóvágás teljes folyamatát egy erdőtervi időszakra vonatkozóan – indokolt megtervezni.

5.2.3. A gyertyán, cser, hárs, vagy az erdészeti tájban őshonos egyéb lomb elegyes erdei- és feketefenyves faállományok erdőszerkezet-átalakítása a kedvező természeti folyamatok kihasználása érdekében több vágásfordulóra elnyújtottan is tervezhető.

5.2.4. A hagyásfák vagy a hagyásfa csoportok hektáronkénti fakészlete legfeljebb a faállomány hektáronkénti fakészletének 5%-os mértékéig tervezhetők.

5.2.5. A hagyásfa csoportok térbeli kialakításakor figyelembe kell venni a véghasználattal érintett erdőrészlettel határos már faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdőket, amelyek a hagyásfa csoportoktól elvárt funkciókat is szolgálják.

5.2.6. A körzetben felnyíló erdőként tervezhető az V-VI. fatermési osztályba sorolt gyenge termőhelyű homokkibúvásos erdőrészletek, illetve a részlegesen vízzel borított, vagy víznyomásos erdőrészletek, amennyiben a záródás átlagos értéke nem éri el az 50%-ot.

5.2.7. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Bükkösök	90-120	100-150	110-150	110-150
3.	Gyertyános-tölgyesek	90-120	100-150	110-150	100-150

TERVEZET

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
4.	Kocsánytalan tölgyesek	90-110	100-150	100-150	100-150
5.	Kocsányos tölgyesek	80-110	90-150	100-150	90-150
6.	Cseresek	70-100	90-150	90-150	80-130
7.	Akácosok	30-40	35-50	30-50	35-55
8.	Gyertyánosok	70-90	85-150	90-150	80-130
9.	Juharosok	60-95	70-150	70-150	70-120
11.	Kőrisesek	60-95	85-130	90-150	85-150
12.	Egyéb kemény lombosok (nem intenzíven terjedő)	60-80	70-100	70-130	70-130
13.	Egyéb kemény lombosok (intenzíven terjedő)	30-50	30-60	20-40	30-60
14.	Nemes nyárasok - nemes fűzesek	15-40	20-40	15-40	20-40
15.	Hazai nyárasok	30-60	40-70	40-75	40-70
16.	Fűzesek	30-45	30-60	40-75	30-60
17.	Égeresek	50-70	60-80	60-80	55-80
18.	Hársasok	60-95	80-120	85-150	70-150
19.	Nyíresek	30-50	40-60	40-70	40-60
20.	Egyéb lágy lombosok (Bálványfás is)	15-40	15-45	15-50	15-50
22.	Erdeifenyvesek	50-80	60-90	50-90	60-90
24.	Feketefenyvesek	50-80	60-90	50-90	60-90
25.	Lucfenyvesek	30-50	30-60	30-45	30-60
26.	Egyéb fenyvesek	50-75	60-90	40-80	50-85

5.2.8. A vágásérettségi kort sarjeredetű faállományok esetében a vágásérettségi szakasz alsó, mageredetű faállományok esetében pedig a felső határértékéhez közelítve indokolt meghatározni.

5.2.9. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	4000
3.	fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
4.	Összesen	4000

7. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

7.1. A vegetációs időszak a körzetben – a 7.2 pontban foglaltak kivételével – április 1-től augusztus 31-ig tart.

7.2. Nedves, tűzeges termőhelyeken a vegetációs időszak február 1-től július 15-ig tart.

8. A 100 %-os állami tulajdonban lévő erdőkre vonatkozó erdőtervezési szempontok

TERVEZET

8.1. Somogysimonyi és Varászló községhatárok homoki területein lévő Erdeifenyő állományok szerkezetátalakításra történő tervezésére részletes termőhely feltárás után kerülhet sor, kocsányos tölgyes-cseres, illetve kocsánytalan tölgyes-cseres erdősítési célállomány típussal, alternatív erdősítési célállomány típusként erdeifenyves-cserest, illetve cseres-erdeifenyvest, vörös tölgyest is meg kell tervezni.

1. Az erdőtervezési körzet neve

Nagykőrösi erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi szempontjai, céljai és alapelvei

2.1. A körzet erdeinek termőhelyi adottságai, fafajösszetétele és rendeltetései a faanyagtermelési célok érvényesülését helyezik előtérbe, ezért az erdőtervezés, illetve az erdőgazdálkodás során a tarvágásos véghasználat, valamint akácosok és hazai nyárasok esetében, amennyiben annak feltételei adottak, sarjzattáson alapuló mesterséges erdőfelújítás más erdőtervezési körzetekhez képest gyakrabban alkalmazható.

Az erdők 13 %-a védelmi elsődleges rendeltetésű, melyek jelentős része gyenge fatermőképességű, ezért a határ termőhelyeken az erdő talajvédelmi funkcióit indokolt a jövőben hangsúlyosabban érvényesíteni. Az erdőtervezési körzet területének 16 %-a a Natura 2000 hálózat részeként is kijelölésre került. A jelölő erdőtársulások közül kiemelendők a Nagykőrösi pusztai tölgyesek maradvány állományai. A védett természeti területeken álló, vagy a Natura 2000 hálózatba tartozó jelölő erdei élőhelyekbe sorolható erdők esetében a körzeti erdőtervezés célja azon erdőgazdálkodási tevékenységek meghatározása, amelyek a környezet- és természetvédelmi szempontok érvényre juttatását is szolgálják. A gazdálkodási nehézségek közül kiemelendő az erdők természetes felújításának lehetőségét erősen akadályozó, intenzíven terjedő fa- és cserjefajok (különösen zöld juhar, amerikai kőris, gyalogakác, bálványfa, nyugati ostorfa) özőnszerű jelenléte, illetve terjedése.

3. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek

3.1. A 100%-os állami tulajdonban lévő erdőkben a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódra való áttérés elsősorban a kiemelt védelmi vagy közjóléti célokat szolgáló erdők esetében javasolt.

3.2. Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód megállapítása, valamint szükség szerint teljes erdőgazdálkodási korlátozás különösen

- a) az V-VI. fatermési osztályba tartozó, gyenge termőhelyen álló, védelmi rendeltetésű, természetes, természetszerű vagy származék erdők,
- b) a kubikgyödrökben található, őshonos fafajokból álló erdők,
- c) a part menti keményfás és puhafás galéria erdők,
- d) a fokozottan védett természeti területen lévő erdőtársulások, valamint
- e) a Natura 2000 rendeltetésű erdőkben az euroszipériai erdőssztyepp-tölgyesek (91I0) kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyek

esetében indokolt, ha az élőhely folyamatos fennmaradása csak így biztosítható.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

4.1. Közjóléti rendeltetésű park- és gyógyerdők

4.1.1. Közjóléti rendeltetésű erdők egyik erdőfelújítási célállományaként őshonos lombos fafajokból álló faállománytípust kell tervezni.

4.2. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

4.2.1. Az erdőszerkezet-átalakítások tervezését az alábbi szempontok figyelembe vételével kell elvégezni:

TERVEZET

- a) Az intenzíven terjedő fajokból álló erdőket – az akácok kivételével - a soron következő erdőfelújítás során át kell alakítani a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban őshonos fajokból álló erdőkké.
- b) A véghasználatra tervezett akác főfafajú, 100 %-os állami tulajdonban lévő erdők területének 15 %-án – elsősorban az őshonos fajú erdőtömbökben található, illetve a magas természeti értékű, erdő- és gyepterületeket veszélyeztető akácokban – az erdőfelújítást kizárólagosan erdőszerkezet-átalakítással kell tervezni.
- c) A fenyvesek erdőszerkezet-átalakítását, amennyiben egészségi állapotuk lehetővé teszi, elsősorban a természetes folyamatokra alapozva, több tervezési ciklus alatt kell végrehajtani.

4.2.2. Az erdősítések tervezése során intenzíven terjedő faj még elegyfajként sem alkalmazható, kivéve az akác főfafajú, vagy legalább 50 % elegyarányban akác fából álló erdő, ahol legfeljebb a korábbi fajösszetétel mellett tervezhető az akác elegyes célállománnyal történő felújítás, ahol az akác kizárólag sarjztatással újítható meg.

4.2.3. Hagyásfa csoportokat különösen a Natura 2000 jelölő erdei élőhelyek véghasználatát során indokolt visszahagyni, az eredeti fakészlet kb. 10-15 %-os mértékig.

4.3. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.3.1. Az erdőtervezési körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása illetve megteremtése szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhelytípusok:

A kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok közül az enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0) és az euroszibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0);

4.3.2. A nem védett, Natura 2000 területen elhelyezkedő erdők esetében a Natura 2000 rendeltetést elsődleges rendeltetésként csak az alábbi esetekben lehet megállapítani, és az azt megalapozó körülmény fennállásáig fenntartani minden olyan erdőrészletre vonatkozóan:

- a) amely kiemelt közösségi jelentőségű jelölő faj jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyül szolgál,
- b) amelyben kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusba tartozó természetes, természetszerű, vagy származék erdő természetességi állapotú erdő található.
- c) amelyben közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusba tartozó, természetes, természetszerű, vagy származék erdő természetességi állapotú erdő található.

4.3.3. A kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő élőhellyel határos erdő intenzíven terjedő fő vagy elegyfajjal történő felújítását lehetőség szerint az erdészeti tájban őshonos fa-, illetve cserjefajokból álló, legalább 20 méter széles védőzóna létesítésével kell megtervezni, vagy egyéb módon gondoskodni kell az akác faj átterjedésének megakadályozásáról.

4.3.4. A puhafás ligeterdők és az euroszibériai erdőssztyepp-tölgyesek (91E0, 91I0) természetszerű és származék erdő természetességi megfelelő egészségi állapotú állományaiban véghasználat csak akkor tervezhető, ha a jelölő élőhely megújításának feltételei adottak, továbbá egyéb fahasználat az élőhelyek sérülékenysége miatt csak fenntartási vagy helyreállítási célból tervezhető.

4.3.5. A tervezés során arra kell törekedni, hogy a tölgyes faállománytípusú, 80 évnél idősebb erdők aránya ne csökkenjen.

4.3.7. A közösségi jelentőségű, fához kötött fejlődő, jelölő bogárfajok – például a nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*), a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) –, valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő erdei madár- és denevérfajok – például a fekete harkály (*Dryocopus martius*), a közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), a nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*) – kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.3.8. Hagyásfa csoportokat különösen a Natura 2000 területen található jelölő erdei élőhelyek véghasználata során indokolt visszahagyni,

4.4. Egyéb védelmi rendeltetésű erdők

4.5. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.5.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madár- és denevérfajok életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek, illetve állományának a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrészlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke, illetve élőhelye környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntésen alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

a) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

TERVEZET

d) Holló (*Corvus corax*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – május 31.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 30 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

e) Közép fakopáncs (*Dendrocopus medius*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – július 15.

A fajok élőhelyéül szolgáló erdőben fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

f) Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: május 1. – augusztus 15.

A faj élőhelyéül szolgáló erdőben nyílt élőhelyet (például felnyíló erdők, bokorerdő- jellegű, melegkedvelő tölgyesek) javasolt fenntartani.

g) Odúlakó, védett és fokozottan védett denevérfajok:

A fajok állományainak élőhelyéül szolgáló erdőben szeptember 1. és november 15. közötti időszakban fakitermelést nem javasolt végezni, továbbá az ott található odvas fákat a fakitermelések során javasolt visszahagyni.

4.5.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a fekete gólya (*Ciconia nigra*), darázsölyv (*Pernis apivorus*) és a kígyászölyv (*Circaetus gallicus*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fáknak, kígyászölyv esetében fagyönggyel fertőzött fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések tervezésének szempontjai

5.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	5	50
3.	Növedékfokozó gyérítés	15	80

5.1.2. Faültetvényekben erdőnevelésként csak törzskiválasztó gyérítést lehet tervezni.

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
--	---	---	---	---	---

TERVEZET

1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvéd elmi	egyéb védelmi
2.	Kocsányos tölgyesek	70-110	90-120	100-150	90-120
3.	Hazai kőrisesek	60-100	70-120	85-140	80-120
4.	Hazai nyarasok	30–50	30–70	45–70	30–70
5.	Egyéb lombosok	20-80	40-90	20-150	20-100
6.	Akácosok	25-40	25-55	25-65	25-55
7.	Fenyvesek	35-70	40-80	40-120	35-80
8.	Nemes nyárasok	15-30	15-40	15-40	15-40

5.2.2. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	12000
3.	fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
4.	Összesen	

5.2.3. A körzetben ritka előfordulású természetes, természetszerű és származékerdők esetében a véghasználatok és erdőfelújítások tervezése során az alábbi táblázatban foglaltakat kell irányadónak tekinteni.

	A	B	C
1.	Faállománytípus	Véghasználat	Felújítás (erdősítés) módja
2.	Kocsányos tölgyesek	Szálalóvágás, Felújítóvágás	Természetes felújítás magról
3.		Tarvágás	Mesterséges felújítás
4.	Kőrisesek	Szálalóvágás, Felújítóvágás	Természetes felújítás magról
5.		Tarvágás	Mesterséges felújítás
6.	Egyéb lombosok	Tarvágás	Mesterséges felújítás
7.		Szálalóvágás, Felújítóvágás	Természetes felújítás magról
8.	Égeresek	Szálalóvágás, Felújítóvágás	Természetes felújítás sarjról
9.		Tarvágás	Természetes felújítás sarjról vagy mesterséges felújítás
10.	Hazai nyárasok	Tarvágás	Mesterséges felújítás
11.		Tarvágás	Természetes felújítás sarjról
12.	Fűzesek	Tarvágás	Mesterséges felújítás

6. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

6.1. A vegetációs időszak a körzetben március 15-től augusztus 15-ig tart.

TERVEZET

6.2. A felsorolt védett növényfajok csoportjai esetén az érintett faj jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyein a vegetációs időszak eleje vagy vége az alábbiak szerint eltér:

Védett növényfajok csoportja	Vegetációs időszak eltérése
Védett geofiton növényfajok (pl. duna-völgyi csillagvirág, tőzike-fajok)	február 15-től kezdődik
Talajlakó orchideák	szeptember 30-ig tart
Homoki kikerics	október 15-ig tart.

1. Az erdőtervezési körzet neve

Pécsi erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi szempontjai, céljai és alapelvei

2.1. A körzet erdősültsége az országos átlagnál magasabb (40%). Az itt található erdők mintegy 85 százaléka őshonos fafajokból álló természet szerű vagy származék erdő.

Az erdők jelentős része (41%) természetvédelmi oltalom alatt áll. Emellett az erdők több mint fele (53%) a Natura 2000 hálózatba tartozik, melyek nagyrészt egybeesnek a természetvédelem alatt álló területekkel. Az érintett területeken Natura 2000 fenntartási terv még nem készült.

A körzet erdeiben – különösen Pécs és Komló városok közelében – nagy hangsúlyt kap az erdők közjóléti funkciója.

3. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek

Az erdőtervezési körzetre vonatkozó speciális erdőtervezési szempont nem kerül meghatározásra.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

4.1. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

Fenyvesek véghasználatát követő fafajcserés erdőszerkezet-átalakításra tervjavaslatot kell tenni.

4.2. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.2.1. Az erdőtervezési körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhelytípusok:

- a) a kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül az enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők (91E0), a pannon molyhos tölgyesek (91H0), a lejtők és sziklatörmelékek erdői (9180), valamint erdőterületen található, de nem közvetlenül az erdő miatt jelölő élőhelyű mésztufás forrás (7220);
- b) a közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül a mészkerülő bükkösök (9110), az illír bükkösök (91K0), az illír gyertyános-tölgyesek (91L0), a pannon cseres-tölgyesek (91M0), valamint az erdő faállományához közvetlenül nem köthető jelölő élőhely a nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok (8310).

4.2.2. A közösségi vagy kiemelt közösségi jelentőségű, fához kötöten fejlődő, jelölő bogárfajok – például a havasi cincér (*Rosalia alpina*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) –, valamint az álló holtfát költő és táplálkozó helyül használó, közösségi jelentőségű madárfajok – például az örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), hamvas küllő (*Picus canus*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) és fekete harkály (*Dryocopus martius*) –, továbbá a közösségi jelentőségű és odúban, vagy leváló fakéreg alatt élő és szaporodó denevérfajok – például a piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*) és a tavi denevér (*Myotis dasycneme*) – kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.3. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.3.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi

TERVEZET

kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrésztlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntésen alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

a) Rétisas (*Haliaeetus albicilla*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: január 1. – június 30.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészekből – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Fekete gólya (Ciconia nigra):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – július 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészekből – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 15.

A fajok élőhelyeül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során lehetőség szerint időszakos állományrészeket és facsoportokat kell visszahagyni, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

d) Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 1. – július 15.

A faj élőhelyéül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

e) Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 15.

A faj kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása érdekében nyílt élőhelyeket (például felnyílt erdők, bokorerdő-jellegű, melegkedvelő tölgyesek) szükséges fenntartani.

4.3.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a rétisas (*Haliaeetus albicilla*), fekete gólya (*Ciconia nigra*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fák, fekete gólya (*Ciconia nigra*) esetében fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

4.3.3. A nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*) és a tavi denevér (*Myotis dasycneme*) monitorozott adatok alapján megállapított és térinformatikailag lehatárolt állományainak erdőtervben rögzített élőhelyeként szolgáló kocsánytalan tölgy vagy cser

TERVEZET

főfafajú erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja a fakitermelések április 1-től augusztus 31-ig terjedő szaporodási és utódnevelési időszakban való szüneteltetését.

4.3.4. A ritka hegyiszitakötő (*Cordulegaster heros*) Mecsekben előforduló, monitorozott adatok alapján megállapított és térinformatikailag lehatárolt állományainak védelme érdekében a patakok melletti 25 méteres sávban a fakitermelések korlátozása indokolt, hogy a szitakötők fejlődéséhez szükséges klíma ne változzon jelentősen.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos vagy átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

1.	A Üzemmód	B Előhasználati mód	C m ³ /ha		D
			min.	max.	
2.	Vágásos	Törzskiválasztó gyérítés	10	50	50
3.		Növedékfokozó gyérítés	20	80	
4.	Átalakító	Törzskiválasztó gyérítés	10	60	60
5.		Növedékfokozó gyérítés	20	100	

5.1.2. Az erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az idegenhonos, valamint az erdészeti tájidegen fafajok – különösen az intenzíven terjedő fafajok – visszaszorítása mellett, a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos vagy értékes elegyfajok – kiemelten a molyhos- és olasz tölgy, vadgyümölcsök, tatár juhar, hegyi- és vénic-szil – megőrzését.

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Bükkösök	100-120	110-130	110-140	100-130
3.	Gyertyános- kocsánytalan tölgyesek	90-120	100-130	100-140	90-130
4.	Gyertyános-kocsányos tölgyesek	90-110	100-120	100-130	90-120
5.	Kocsánytalan tölgyesek	90-110	100-120	100-130	90-120
6.	Kocsányos tölgyesek	80-100	90-120	100-130	90-120
7.	Cseresek	75-95	90-110	90-120	80-110
8.	Molyhos tölgyesek	100-130	120-150	120-150	120-150
9.	Akácosok	25-40	30-45	25-40	30-45
10.	Gyertyánosok	70-90	80-110	80-110	70-110
11.	Juharosok	60-80	70-100	70-100	70-100
12.	Kőrisesek	70-90	80-110	80-110	80-110
13.	Vörös tölgyesek, fekete	60-85	80-100	60-90	80-100

TERVEZET

	diósok				
14.	Egyéb kemény lombosok	40-80	40-80	40-80	40-80
15.	Nemes nyárasok	15-35	20-40	15-35	20-40
16.	Nemes fűzesek	20-40	30-50	20-40	30-50
17.	Hazai nyárasok	35-50	40-60	50-70	40-60
18.	Hazai fűzesek	35-45	40-50	45-60	40-50
19.	Égeresek	50-70	60-80	60-90	60-90
20.	Hársasok	70-90	80-110	80-110	70-110
21.	Egyéb lágy lombosok	25-60	25-70	25-60	25-70
22.	Fenyvesek	50-80	60-90	50-80	50-90

5.2.2. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	1600
3.	fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
4.	Összesen	1600

5.2.3. Véghasználatként tarvágás jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetekben tervezhető illetve engedélyezhető:

- amennyiben az idős erdőnek megfelelő főfafajjal természetes úton magról igazolhatóan nem újítható fel (például mézgás égeres, hazai nyáras, hazai fűzes valamint egyes kocsányos tölgyes faállománytípusú erdők);
- amennyiben az erdőben az idős faállomány véghasználatát követően fafajcserés erdőszerkezet-átalakításra kerül sor (különös tekintettel a cseres, gyertyános, hársas, kőrises illetve juharos faállománytípusú erdőkre);
- az átmeneti erdő, kultúrerdő vagy faültetvény természetességi állapotú erdőben; valamint
- 0,5 hektárnál kisebb vagy 20 méternél keskenyebb erdőrészlet esetén.

5.2.4. A legfeljebb két (bükkösben másfél) famagasság szélességben végrehajtott ugrósáv, illetve kulisszás tarvágás jellegű véghasználatot fokozatos felújítóvágásként kell megtervezni.

6. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

6.1. A védett növény és állatfajok szaporodásának biztosítása érdekében a vegetációs időszak az erdőtervezési körzet területén április 1-től július 31-ig tart.

1. Az erdőtervezési körzet neve

Pincehelyi erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi szempontjai, céljai és alapelvei

2.1. Az erdőtervezési körzet erdősültsége hozzávetőlegesen az országos átlagnak megfelelő. Az itt található erdők több mint fele (61%) kultúrerdő, nagyrészt akácos (54%).

A körzet erdeinek 51 százaléka faanyagtermelő elsődleges rendeltetésű. A védelmi elsődleges rendeltetésű erdők jelentős része talajvédelmi erdő. Az erdők 27 százaléka emellett a Natura 2000 hálózat részeként is kijelölésre került. Közjóléti elsődleges rendeltetésű erdő csak kis területen fordul elő.

A talajvédelmi rendeltetésű erdők jelentős aránya (44%) befolyásolja az erdők gazdasági funkcióinak érvényesíthetőségét. A gazdasági célok érvényesítése során figyelemmel kell lenni arra, hogy azok a védelmi, valamint az esetleges közjóléti funkciók egyidejű érvényesülését nem akadályozhatják és az erdők természetességi állapotának megőrzését vagy növelését eredményezzék.

Az érintett területeken Natura 2000 fenntartási tervek még nem készültek.

3. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek

3.1. Az erdőtervezési körzetre vonatkozó speciális erdőtervezési szempont nem kerül meghatározásra.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

4.1. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.1.1. Az erdőtervezési körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhelytípusok:

- a kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok közül a pannon molyhos tölgyesek (91H0), az euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (91I0)) és a az enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0);
- a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok közül az illír gyertyános-tölgyesek (91L0), a pannon cseres-tölgyesek (91M0) és az illír bükk (*Fagus sylvatica*)- erdők (*Aremonio-Fagion*) (91K0)..

4.1.2. A közösségi jelentőségű, fához kötötten fejlődő, jelölő bogárfajok – például a szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*) –, valamint az álló holtfat, költő és táplálkozó helyül használó, közösségi jelentőségű madárfajok – például a hamvas küllő (*Picus canus*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) és fekete harkály (*Dryocopus martius*) –, továbbá a közösségi jelentőségű és odúban, vagy leváló fakéreg alatt élő és szaporodó denevérfajok – például a piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*) – kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.2. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.2.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és

TERVEZET

erdőrészt szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntéssel alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

a) Békászó sas (*Aquila pomarina*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Rétisas (*Haliaeetus albicilla*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: január 1. – június 30.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – július 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

d) Barna kánya (*Milvus migrans*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

e) Darázsölvy (*Pernis apivorus*)

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a

TERVEZET

természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

4.2.2.A nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*) monitorozott adatok alapján megállapított és térinformatikailag lehatárolt állományainak erdőtervben rögzített élőhelyeként szolgáló kocsánytalan tölgy vagy cser főfafajú erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja a fakitermelések április 1-től augusztus 31-ig terjedő szaporodási és utódnevelési időszakban való szüneteltetését.

4.2.3. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a fekete gólya (*Ciconia nigra*), a rétisas (*Haliaeetus albicilla*), a békászó sas (*Aquila pomarina*), valamint a darázsölyv (*Pernis apivorus*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fák, fekete gólya (*Ciconia nigra*), a békászó sas (*Aquila pomarina*) esetében fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos vagy átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	8	40
3.	Növedékfokozó gyérítés	20	80

5.1.2. Az erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az idegenhonos, valamint az erdészeti tájidegen fafajok – különösen az intenzíven terjedő fafajok – visszaszorítása mellett, a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos vagy értékes elegyfafajok – kiemelten a molyhos tölgy, olasz tölgy, vadgyümölcsök, tatár juhar, hegyi szil – megőrzését.

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Gyertyános- kocsánytalan	80-100	90-130	90-130	90-120

TERVEZET

	tölgyesek				
3.	Gyertyános-kocsányos tölgyesek	80-100	90-130	90-130	90-120
4.	Kocsánytalan tölgyesek	80-100	90-120	90-120	90-120
5.	Kocsányos tölgyesek	80-100	90-120	90-120	90-120
6.	Cseresek	75-95	85-110	85-110	85-110
7.	Molyhos tölgyesek	90-120	100-150	100-150	100-150
8.	Akácok	25-40	30-50	25-50	30-50
9.	Gyertyánosok	70-90	80-100	80-100	80-100
10.	Juharosok	60-80	70-90	70-90	70-90
11.	Kőrisesek	70-90	80-110	80-110	80-110
12.	Vörös tölgyesek, fekete diósok	60-80	70-90	60-90	70-90
13.	Egyéb kemény lombosok	40-80	40-80	40-80	40-80
14.	Nemes nyárasok	15-35	20-40	15-40	20-40
15.	Nemes fűzesek	20-40	30-50	20-40	30-50
16.	Hazai nyárasok	35-50	45-70	45-70	45-70
17.	Hazai fűzesek	30-40	40-60	40-60	40-60
18.	Égeresek	50-60	55-80	55-80	55-80
19.	Hársasok	60-90	70-100	70-100	70-100
20.	Egyéb lágy lombosok	25-60	25-70	25-70	25-70
21.	Fenyvesek	45-70	50-80	45-80	50-80

5.2.2. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	2 700
3.	fokozatos felújítógátás és szálalógátás tervezett redukált területe	
4.	Összesen	2 700

5.2.3. Véghasználatként tarvágás jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetekben tervezhető illetve engedélyezhető:

- amennyiben az idős erdőnek megfelelő főfafajjal természetes úton magról igazolhatóan nem újítható fel (például egyes kocsányos és kocsánytalan tölgyes, mézgás égeres, hazai fűzes valamint hazai nyáras faállománytípusú erdők);
- amennyiben az erdőben az idős faállomány véghasználatát követően fafajcserés erdőszerkezet-átalakításra kerül sor (különös tekintettel a cseres, hársas, gyertyános, kőrises illetve juharos faállománytípusú erdőkre);
- az átmeneti erdő, kultúrerdő vagy faültetvény természetességi állapotú erdőben; valamint
- 0,5 hektárnál kisebb vagy 20 méternél keskenyebb erdőrészlet esetén.

5.2.4. A legfeljebb két famagasság szélességben végrehajtott ugrósáv, illetve kulisszás tarvágás jellegű véghasználatot fokozatos felújítógátásként kell megtervezni.

6. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

6.1. A védett növény és állatfajok szaporodásának biztosítása érdekében a vegetációs időszak az erdőtervezési körzet területén április 1-től július 31-ig tart.

1. Az erdőtervezési körzet neve

Sárospataki erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi szempontjai, céljai és alapelvei

2.1. A körzet erdősültsége 28% az országos átlaghoz képest magas. Az erdők jelentős hányada őshonos fafajokból álló, természetszerű vagy származék erdő. A körzet teljes területéhez mérten a védelmi rendeltetésű erdők aránya 46,3%, ezek jelentős része (43,9%) természetvédelmi és (45,2%) talajvédelmi elsődleges rendeltetésű.

A közösségi és kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése céljából az erdőterület 93,7%-a Natura 2000 területként kijelölésre került. A védelmi rendeltetésű erdők egy része egyben Natura 2000 terület is.

A körzetben lévő jelentősebb települések környékén fekvő állományokban a közjóléti funkciót erősíteni szükséges.

Az elmúlt időszak tapasztalatai alapján a körzet jelentős része alkalmas a természetes felújításra, ennek megfelelően a körzeti erdőtervezés során jelentős szerepet kaphat ez a felújítási mód, és az ezt szolgáló véghasználatok előírása.

3. Az erdészeti igazgatási egységek (erdőrészetek, erdőtagok) kialakításának körzeti erdőtervezési alapelvei

3.1. Az erdőrészetek határainak a termőhelyi viszonyokhoz és erdőtípusokhoz való szoros illesztésére a természetvédelmi, valamint Natura 2000 rendeltetésű, természetes vagy természetszerű erdő természetességi állapotú erdők – különösen a karsztbokorerdők, melegkedvelő tölgyesek, sziklaerdők, szurdokerdők és törmeléklejtő-erdők, a meredek, sekély, kőkibúvásos talajú erdők, valamint az égerligetek – esetében kell kiemelt figyelmet fordítani.

3.2. Az erdőrészetek határainak kialakítása során figyelemmel kell lenni a kiemelt látogatottságú közjóléti objektumok elhelyezkedésére.

3.3. Természetvédelmi rendeltetésű erdőkben a természetvédelmi célok, illetve azok elérését lehetővé tevő erdőgazdálkodási tevékenységek szempontjából eltérő erdőfoltokat lehetőség szerint önálló erdőrészetként le kell választani, vagy amennyiben arra mód van, az egyes erdőgazdálkodási tevékenységeket az erdőrészlet egyes részterületein eltérő módon kell tervezni.

4. Az üzemmódok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó erdőtervezési alapelvek

4.1. A folyamatos erdőborítást biztosító, vagy arra való átállást szolgáló üzemmódokat elsősorban középkorú faállományokban indokolt megtervezni.

5. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

5.1. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

TERVEZET

5.1.1. Felújítóvágás-végvágásokat a faállomány eredeti élőfakészlete 10%-a mértékéig őshonos-lombos fajokból álló hagyásfa-csoport visszahagyásával kell megtervezni.

5.1.2. Patakkísérő égerligetekben az erdei vízfolyások és az erdei tavak földfelszíni elhelyezkedéséhez 25 méternél közelebb – a fiatal, sűrű állományrészekben esedékes, őshonos lombos elegyfajokat megtartó tisztítási munkákat, valamint idősebb faállományok esetében a megfelelő állékonyság és állományszerkezet kialakítása érdekében végzett szálalást leszámítva – fakitermelési tevékenység csak az idegenhonos fajok fajsoraira tervezhető.

5.1.3. Vágásos vagy átalakító üzemmódú, természetes vagy természetyszerű erdőkben, illetve a jellemzően őshonos fajokból álló, de idegenhonos fajokkal szórt elegyes erdőkben, amennyiben az idegenhonos faj aránya nem éri el a 40%-ot, véghasználatként elsősorban szálalóvágás tervezhető. Amennyiben a szálalóvágás sikeres alkalmazása a faállomány záródása, kora vagy egészségi állapota miatt kétséges, a lehetőségekhez mérten hosszú felújítási időszakokkal fokozatos felújítóvágás is tervezhető.

5.1.4. Erdőfelújítások tervezésekor fő- és elegyfajként kizárólag az erdészeti tájban őshonos fajok tervezhetők.

5.1.5. A fakitermelések tervezése során az intenzíven terjedő fajok (pl. akác, bálványfa) visszaszorítására kiemelt figyelmet kell fordítani.

5.2. Natura 2000 rendeltetésű erdők

5.2.1. A körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok:

- a) az enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0), valamint
- b) a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0).

5.2.2. Felújítóvágás-végvágásokat és szálalóvágásokat a jelölő fajok fészkelő- és élőhelyein a faállomány eredeti élőfakészlete 5 %- a mértékéig őshonos-lombos fajokból álló hagyásfa-csoport visszahagyásával kell megtervezni.

5.2.3. A közösségi jelentőségű, fához kötöten fejlődő, jelölő bogárfajok – például a havasi cincér (*Rosalia alpina*), a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), gyászscincér (*Morimus funereus*) –, valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő erdei madár- és denevérfajok – a nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*), a hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*), a közönséges denevér (*Myotis myotis*), tavi denevér, (*Myotis dasycneme*) – kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

5.2.4. „Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel” (HUBN 10007) és a „Bodrogsziget-Kopasz-hegy-Taktaköz” (HUBN10001) madárvédelmi területek tervezésére vonatkozó egyedi szempontok:

- a) A védett vagy fokozottan védett madárfajok egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrészlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű gallyfészket tartó fa a fakitermelések során nem termelhető ki.

TERVEZET

- b) Az odúlakó madarak (pl. fehérhátú fakopáncs, fekete harkály, hamvas küllő, kék galamb) fészkelőhelyének megóvása érdekében növedékfokozó gyérítést, készletgondozó használatot, egészségügyi termelést, felújítóvágás-bontóvágást, szálalóvágást és szálalást a 15 cm-nél vastagabb álló holtfák, facsonkok és odvas fák visszahagyásával kell megtervezni.

5.2.5. „Long-erdő” (HUBN20081) és „Bodrogsziget és Bodrog hullámterét” (HUBN 20071) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek tervezésére vonatkozó egyedi szempontok:

- a) A közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyek faállományainak vagy fragmentumainak véghasználati tervezése esetén csak a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, őshonos fafajú erdősítési és távlati célállomány-típusok alkalmazása lehetséges.
- b) A közösségi jelentőségű, fához kötötten fejlődő, jelölő bogárfajok – például a szarvasbogar (*Lucanus cervus*) – kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartására érdekében a fahasználatokat időse, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.
- c) A díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) előfordulási helyén a fahasználat tervezése során az elegyben előforduló, őshonos köris faegyedek megőrzésére, a cserjeszint (kiemelten a fagyal) kíméletére, valamint az aljnövényzet és az erdőszegély fenntartására fokozott figyelmet kell fordítani.

5.3. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

5.3.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrészt színt az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntéssel alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

- a) Békászó sas (*Aquila pomarina*), fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak:

síkvidéki erdőkben: március 1. – augusztus 15.

dombvidéki és hegyvidéki erdőkben: március 15-től augusztus 15-ig.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az érintett részletekben az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

- b) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 1. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül érintett erdőrésztletekben az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

TERVEZET

- c) Fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*), fekete harkály (*Dendrocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – július 15.

A fajok élőhelyéül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

- d) Kék galamb (*Columba oenas*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 15.

A faj élőhelyéül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

- e) Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül érintett erdőrészekben az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

- f) Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: május 1. – július 15.

A faj élőhelyéül szolgáló erdőben nyílt élőhelyeket (például felnyíló erdők, bokorerdő-jellegű, melegkedvelő tölgyesek) javasolt fenntartani.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

- g) Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 1. – július 15.

A faj élőhelyéül szolgáló erdőben a fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

- h) Parlagi sas (*Aquila heliaca*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül érintett erdőrészekben az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

i) Uhu (*Bubo bubo*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül érintett erdőrészekben az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

j) Urali bagoly (*Strix uralensis*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 100 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

5.3.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a békászó sas (*Aquila pomarina*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*), fekete harkály (*Dendrocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*), kék galamb (*Columba oenas*), kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), parlagi sas (*Aquila heliaca*) és az urali bagoly (*Strix uralensis*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fáknak, kígyászölyv esetében fagyönggyel fertőzött fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

6. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

6.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

6.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati értékek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	15	40
3.	Növedékfokozó gyérítés	30	70

6.1.2. Az erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az idegenhonos, valamint az erdészeti tájidegen fafajok – különösen az intenzíven terjedő fafajok – visszaszorítása mellett, a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos vagy értékes elegyfafajok – kiemelten a molyhos tölgy, vadgyümölcsök, tatár juhar, hegyi szil, mézgás éger – megőrzését.

6.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

6.2.1. Az elegyetlen gyertyános, juharos, körises erdőrészek véghasználati tervezésekor figyelembe kell venni a jelenlegi faállományviszonyokat és az erdősítési célállományt is ezekkel összhangban kell megtervezni.

TERVEZET

6.2.2. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Mageredetű bükkösök	90-110	90-130	100-140	100-130
3.	Sarj eredetű bükkösök	90-110	90-130	90-130	90-130
4.	Mageredetű gyertyános-tölgyesek	90-120	90-130	90-130	100-150
5.	Sarj eredetű gyertyános-tölgyesek	80-110	80-120	90-120	90-150
6.	Mageredetű kocsánytalan tölgyesek	90-120	90-130	100-140	100-130
7.	Sarj eredetű kocsánytalan tölgyesek	90-110	90-120	100-140	100-130
8.	Gyertyánosok	70-90	80-100	80-100	80-100
9.	Kocsányos tölgyesek	80-100	80-110	90-130	100-150
10.	Akácosok	25-40	25-50	25-50	25-50
11.	Egyéb kemény lombosok	80-100	80-100	90-110	90-110
12.	Egyéb lágy lombosok	40-70	50-80	40-70	40-70
13.	Fenyvesek	50-80	50-80	50-80	50-80
14.	Nemes nyárasok és nemes fűzesek	15-40	20-40	15-40	15-40
15.	Hazai nyárasok	40-60	40-60	40-70	40-70

A korábban kialakult nagyobb, egykorú erdőtömbök felújítása esetén, átalakító üzemmód mellett az újabb egykorú erdőtömb kialakulásának megakadályozása érdekében, különleges esetben a fenti vágásérettségi szakaszoktól eltérően alacsonyabb vágásérettségi kor is megállapítható.

6.2.3. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	1000
3.	fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
4.	Összesen	1000

7. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

7.1. A vegetációs időszak a körzetben:

- a) az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 1. § (1) bekezdés a) és l) pontja szerinti sík- és dombvidéki erdőkben március 15-től augusztus 15-ig,
- b) a Vhr. 1. § (1) bekezdés f) pontja szerinti hegyvidéki erdőkben április 1-től augusztus 15-ig tart.

1. Az erdőtervezési körzet neve

Tapolcai erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi szempontjai, céljai és alapelvei

2.1. Az erdőtervezési körzetben magas a védelmi – elsősorban természetvédelmi, talajvédelmi illetve honvédelmi – elsődleges rendeltetésű erdők aránya (63%), továbbá az erdőállományok több mint harmada (38,6%-a) a Natura 2000 hálózat részeként is kijelölésre került. A térség emellett egyben kiemelt turisztikai és idegenforgalmi terület is. Ezekre tekintettel a körzeti erdőtervezés során az erdők hozamai megfelelő kihasználásának biztosítása mellett a védelmi és a közjóléti elvárásokra – többek között az erdők természetességi állapotának javítására – kiemelt figyelmet kell fordítani.

A körzettervezés megkezdésekor természetvédelmi érintettségű területeken a természeti értékekre, illetve azok megőrzésére vonatkozó adatokat és előírásokat tartalmazó természetvédelmi kezelési terv, illetve Natura 2000 területek esetében a Dörögdi- medence kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területre készült fenntartási terv.

3. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek

3.1. A 100%-os állami tulajdonban lévő erdőkben a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódra való áttérés elsősorban a természetvédelmi, a Natura 2000, valamint a közjóléti rendeltetésű erdők esetében javasolt.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

4.1. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

4.1.1. Az erdőszerkezet-átalakításokat az alábbi szempontok figyelembe vételével kell megtervezni:

- a) Az intenzíven terjedő fafajokból álló erdőket – az akácok kivételével – a soron következő erdőfelújítás alkalmával át kell alakítani a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban öshonos fafajokból álló erdőkké.
- b) A fenyvesek erdőszerkezet-átalakítását, amennyiben egészségi állapotuk lehetővé teszi, elsősorban a természetes folyamatokra alapozva, több tervezési ciklus alatt kell végrehajtani.

4.1.2. A közösségi jelentőségű, fához kötötten fejlődő, jelölő bogárfajok – például a havasi cincér (*Rosalia alpina*), a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), gyászscincér (*Morimus funereus*) –, valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő erdei madár- és denevérfajok – például a fekete harkály (*Dryocopus martius*), a közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), a közönséges denevér (*Myotis myotis*), a hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), a nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*) – kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása érdekében az arra alkalmas adottságú erdőrészekben a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.2. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.2.1. A körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhelytípusok a területen:

- a) a kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül a lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion-erdői* (9180); Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*)

alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0); Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel (91H0); pannon gyertyános tölgyes *Quercus petraeval* és *Carpinus betulus*szal (91G0).

- b) a közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül a a mészkősziklás lejtők sziklanövényzettel (8210), a közép-európai hegyvidéki szilikátos sziklatörmelék lejtők (8150); szilikátsziklás lejtők sziklanövényzettel (8220); szilikátsziklák a *Sedo-Scleranthion* vagy a *Sedo-albi-Veronicion dillenii* pionír növényzetével (8230); szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*) (9130); pannon cseres-tölgyesek (91M0), a *Cephalanthero-Fagion* közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150).

4.2.2. A Natura 2000 területeken a körzeti erdőtervezés során kiemelt figyelemmel kell lenni az erdőterületekkel határosan illetve tisztásokon előforduló közösségi, illetve kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő élőhelyek, Boróka (*Juniperus communis*)-formációk fenyérekén vagy mészkedvelő gyepekben (5130), a szubpannon sztyeppék (6240), kékperjés láprétek meszes, tűzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) (6410), mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), hegyi kaszálórétek (6520), mészkő-sziklás lejtők sziklanövényzettel (8120), pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) (6190), síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430), sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510), szilikátszilás lejtők sziklanövényzettel (8220), tűzegmohás lápok és ingólapok (7140), szilikátsziklák a *Sedo-Scleranthion* vagy a *Sedo-albi-Veronicion dillenii* pionír növényzetével (8230), meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210) fennmaradásának és kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítására.

4.2.3. A közösségi jelentőségű, fához kötötten fejlődő, jelölő bogárfajok – például a nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*), a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), a szarvasbogár (*Lucanus cervus*), a gyászcsincér (*Morimus funereus*) –, valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő erdei madár- és denevérfajok – például a fekete harkály (*Dryocopus martius*), a közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), a közönséges denevér (*Myotis myotis*), a hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), a nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*) – kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.2.4. A díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) előfordulási helyén a fahasználat tervezése során az elegyben előforduló, őshonos köris faegyedek megőrzésére, a cserjeszint (kiemelten a fagyal) kíméletére, valamint az aljnövényzet és az erdőszegély fenntartására fokozott figyelmet kell fordítani.

4.3. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.3.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrésztlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntéssel alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

- a) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

TERVEZET

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

d) Rétisas (*Haliaeetus albicilla*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: december 15. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

4.3.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a fekete gólya (*Ciconia nigra*), a rétisas (*Haliaeetus albicilla*), a darázsölyv (*Pernis apivorus*) és a kígyászölyv (*Circaetus gallicus*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fáknak, kígyászölyv esetében fagyönggyel fertőzött fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

4.3.3. A sziklagyepekben, sziklás termőhelyű, nyílt bokorerdőkben élő Lumnitzer-szegfű (*Dianthus plumarius*) erdőtervben rögzített élőhelyein fakitermelési tevékenység nem tervezhető.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

TERVEZET

5.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzem módú, valamint természetes, természet-szerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrésztlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	10	50
3.	Növedékfokozó gyérítés	20	80

Átalakító üzem módú erdők esetében a folyamatos erdőborítást biztosító erdőszerkezet mielőbbi kialakulása érdekében a táblázat C oszlopában szereplő értékektől annak 150%-áig el lehet térni.

5.1.2. A lomb elegyes fenyvesekben és lomb elegyes akácosokban a nevelővágás tervezése során a nem intenzíven terjedő lombos fafajok elegyarányának növelésére kell törekedni.

5.1.3. Az erdőneveléseket az erdőrésztletben jelenlévő elegyfajfajok közül különösen a berkenye, szil, valamint a madárcseresznye, vadalma, vadvörte, fehér és szürke nyár fafajú faegyedek visszahagyásával kell megtervezni.

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásértétségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásértétségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
2.	Bükkösök	90-120	90-130	90-130	95-130
3.	Gyertyános-tölgyesek	85-100	90-110	90-130	90-130
4.	Kocsánytalan tölgyesek	85-105	90-110	90-110	85-110
5.	Kocsányos tölgyesek	80-105	90-105	90-110	85-110
6.	Cseresek	70-95	85-125	85-135	85-135
7.	Molyhos tölgyesek	80-100	90-120	100-140	90-140
8.	Akácosok	25-45	25-45	25-65	25-55
9.	Gyertyánosok	70-90	85-120	80-110	95-110
10.	Juharosok	70-95	85-120	80-110	80-110
11.	Kőrisesek	70-100	85-120	85-120	85-115
12.	Egyéb kemény lombosok	50-80	60-90	70-90	60-90
13.	Nemes nyárasok	20-40	20-40	20-45	20-45
14.	Hazai nyárasok	50-70	55-75	60-80	55-75
15.	Füzesek	40-60	45-65	45-65	40-60
16.	Égeresek	50-70	50-75	55-80	55-80
17.	Hársasok	60-90	70-100	90-130	80-100
18.	Nyíresek	45-65	50-70	50-70	50-70
19.	Egyéb lágy lombosok	50-70	50-70	50-70	60-70
20.	Erdeifenyvesek	60-80	65-85	65-85	65-90
21.	Feketefenyvesek	65-90	75-100	75-105	75-105
22.	Lucfenyvesek	50-75	55-80	55-80	55-80
23.	Egyéb fenyvesek	60-85	65-90	70-90	70-90

5.2.2. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

TERVEZET

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	2000
3.	fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
4.	Összesen	2000

5.2.3. Véghasználatként tarvágás jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetekben tervezhető, illetve engedélyezhető:

- a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen fafajokból álló, így különösen az akácos, elegyetlen erdei- és feketefenyves, lucfenyves, egyéb fenyves, valamint nemes nyáras faállománytípusú erdőben,
- a természetes mag eredetű erdőfelújításra termőhelyi okokból kifolyólag alkalmatlan, így különösen a hazai nyáras és hazai fűzes faállománytípusú erdőben,
- a sarjzatható állapotú, égeres faállománytípusú erdőben, valamint
- a 3 ha-nál kisebb területű erdőfolt, zárvány vagy erdősáv jellegű erdőben.

6. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

6.1. A vegetációs időszak az erdőtervezési körzet területén 6.2. pont alatt felsorolt helységek kivételével április 1-től szeptember 15-ig tart.

6.2. Az erdőtervezési körzetben a vegetációs időszak az alábbi helységek közigazgatási területén található erdőkben március 15-től szeptember 15-ig tart:

Ábrahámhegy
Balatonrendes
Badacsonytomaj
Badacsonytördemic
Révfülöp
Szigliget

6.3. A felsorolt védett növényfajok csoportja esetén az érintett faj jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyein a vegetációs időszak eleje vagy vége az alábbiak szerint eltér:

Védett növényfajok csoportja	Vegetációs időszak eltérése
Hóvirág (<i>Galanthus nivalis</i>)	február 1-től kezdődik
Ligeti csillagvirág / <i>Scilla vindobonensis</i>	február 1-től kezdődik
Májvirág (<i>Anemone hepatica</i>)	február 1-től kezdődik
Tavaszi tűzike (<i>Leucojum vernalis</i>)	február 1-től kezdődik
Farkasboroszlán (<i>Daphne mezereum</i>)	február 1-től kezdődik

14. melléklet a .../2016. (... . . .) FM rendelethez

1. Az erdőtervezési körzet neve

Váci erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi feltételei, céljai és alapelvei

2.1. A körzet területének mintegy ötven százalékát gazdasági rendeltetésű erdőállományok borítják. A körzeti erdőtervezés kiemelt célja az optimális gazdasági eredményt biztosító fenntartható

TERVEZET

erdőgazdálkodás megtervezése annak figyelembe vételével, hogy az erdő további funkcióinak érvényesülését is elősegítsük.

Védett területeken (10%) az erdők gazdasági funkciói csak olyan módon és mértékben érvényesíthetők, hogy azok a védelmi, valamint az esetleges közjóléti funkciók egyidejű érvényesülését nem akadályozhatják és az erdők természetességi állapotának megőrzését vagy növelését eredményezik.

3. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek

3.1. Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód megállapítása indokolt különösen:

- a) az V-VI. fatermési osztályba tartozó, gyenge termőhelyen álló, védelmi rendeltetésű, természetes, természetszerű vagy származék erdők esetében;
- b) a part menti keményfás és puhafás galéria erdők, továbbá
- c) Natura 2000 rendeltetésű erdőkben a lejtők és sziklatörmelékek erdői (9180) valamint a pannon molyhos-tölgyesek (91H0) kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelyek esetében indokolt, ha az élőhely folyamatos fennmaradása csak így biztosítható.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

4.1. Természetvédelmi rendeltetésű erdők

4.1.1. Az erdőszerkezet-átalakítások tervezését az alábbi szempontok figyelembe vételével kell elvégezni:

- a) Az akácosok kivételével az intenzíven terjedő fafajokból álló erdőket a soron következő erdőfelújítás során át kell alakítani a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban őshonos fafajokból álló erdőkbe.
- b) A véghasználatra tervezett akác főfafajú, 100 %-os állami tulajdonban lévő erdők területén – különösen az őshonos fafajú erdőtömbökben található, illetve a magas természeti értékű, erdő- és gyepterületeket veszélyeztető akácosokban – az erdőfelújítást kizárólagosan erdőszerkezet-átalakítással kell tervezni.
- c) A fenyvesek erdőszerkezet-átalakítását, amennyiben egészségi állapotuk lehetővé teszi, elsősorban a természetes folyamatokra alapozva, több tervezési ciklus alatt kell végrehajtani.

4.1.2. Az erdősítések tervezése során intenzíven terjedő fafaj még elegyfajaként sem alkalmazható, kivéve az akác főfafajú, vagy legalább 50 % elegyarányban akác fafajból álló erdő, ahol legfeljebb a korábbi fafajösszetétel mellett tervezhető az akác elegyes célállománnyal történő felújítás, ahol az akác kizárólag sarjztatással újítható meg.

4.1.3. A törmeléklejtő erdők; szurdokerdők; hársas-körises sziklaerdők; a molyhos tölgyes bokorerdők élőhelyein fakitermelés csak az erdő védelme, az eredeti élőhely fenntartása érdekében tervezhető.

4.1.4. Hagyásfa csoportokat különösen a Natura 2000 jelölő erdei élőhelyek véghasználatát során indokolt visszahagyni, az eredeti fakészlet kb. 5-10%-os mértékéig.

4.2. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.2.1. Az erdőtervezési körzet területén található, a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartása illetve megteremtése szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhelytípusok:

- a) a kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok közül a lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői (9180), a pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulus*szal (91G0), a pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel (91H0), az enyves éger

TERVEZET

(*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0),

- b) a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek közül a szubmontán- és montán bükkösök (9130), keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (91F0), valamint a pannon cseres-tölgyesek (91M0).

4.2.2. A kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő élőhellyel határos erdő intenzíven terjedő fő vagy elegyfajjal történő felújítását az erdészeti tájban őshonos fa-, illetve cserjefajokból álló, legalább 20 méter széles védőzóna létesítésével kell megtervezni, vagy egyéb módon gondoskodni kell az akác faj átterjedésének megakadályozásáról..

4.2.3. A puhafás és keményfás ligeterdőkben (91E0, 91F0) véghasználat csak akkor tervezhető, ha a jelölő élőhely megújításának feltételei adottak, továbbá egyéb fáhasználat az élőhelyek sérülékenysége miatt csak fenntartási vagy helyreállítási célból tervezhető.

4.2.4. Az erdősítések tervezése során intenzíven terjedő faj még elegyfajként sem alkalmazható, kivéve az akác főfaját, vagy legalább 50 % elegyarányban akác fajból álló erdő, ahol legfeljebb a korábbi fajösszetétel mellett tervezhető az akác elegyes célállománnyal történő felújítás, és az akác kizárólag sarjztatással újítható meg.

4.2.5. Hagyásfa csoportokat különösen a Natura 2000 területen található jelölő erdei élőhelyek véghasználatát során indokolt visszahagyni, átlagosan az eredeti fakészlet 5%-os mértékéig

4.2.6. A közösségi jelentőségű, fához kötöten fejlődő, jelölő bogárfajok – például a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) –, valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő erdei denevérfajok – például a nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechstenii*) – és a tavidenvér (*Myotis dasycneme*) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartására érdekében a fáhasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.3. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.3.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madár- és denevérfajok életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek, illetve állományának a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrészlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészkelési-, illetve élőhelye környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntésen alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

- a) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 1. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

- b) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

TERVEZET

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

d) Rétisas (*Haliaeetus albicilla*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: január 1. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

e) Kerecsensólyom (*Falco cherrug*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

f) Uhu (*Bubo bubo*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – július 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 100 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészek – kőbánya esetében a bányaudvar, folyópartfal, löszfal – szélétől számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

g) Vándorsólyom (*Falco peregrinus*):

TERVEZET

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 15. – július 31.

A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

- h) Holló (*Corvus corax*): A lakott fészektől számított 30 méteren belül javasolt valamennyi fakitermelés szüneteltetése.
- i) Közép fakopáncs (*Dendrocopus medius*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*), bajszos sármány (*Emberiza cia*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*): A fajok élőhelyéül szolgáló erdőben fakitermelési munkák során idős állományrészeket és facsoportokat, valamint odvas-korhadó törzseket javasolt visszahagyni.
- j) Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*): A fajok élőhelyéül szolgáló erdőben nyílt élőhelyeket (például felnyíló erdők, bokorerdő- jellegű, melegkedvelő tölgyesek) javasolt fenntartani.

A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján rétisas (*Haliaeetus albicilla*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), a kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), valamint a darázsölyv (*Pernis apivorus*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fák, fekete gólya (*Ciconia nigra*) és a kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), uhu (*Bubo bubo*) esetében fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.1.1. Az erdőnevelési tevékenységeket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az idegenhonos, valamint az erdészeti tájidegen fafajok visszaszorítása mellett a termőhelynek megfelelő, és az erdészeti tájban őshonos elegyfajok (például házi, madár-, barkóca berkenye, madárcseresznye, tatár juhar, rezgőnyár, kecskefűz), valamint cserje fajok (például húsos som, mogyorós hólyagfa) megfelelő arányú megőrzését.

5.1.2. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati értékek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

Előhasználati mód	m ³ /ha	
	min.	max.
Törzskiválasztó gyérítés	10	35
Növedékfokozó gyérítés	10	50

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Tarvágás, illetve mesterséges erdőfelújítás az adott termőhelyi viszonyok mellett az elvárt célállománnyal természetes úton igazolhatóan nem felújítható erdőben, valamint az őshonos, de az adott

TERVEZET

termőhelynek nem megfelelő fafajokból álló erdő (konszociációk) erdőszerkezet-átalakítása esetében, azok rendeltetéseivel összhangban tervezhető kocsányos tölgyesek, kőrisesek, gyertyánosok, juharosok, hársasok, égeresek, hazai nyárasok, fűzesek esetében.

5.2.2. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Mageredetű gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	90-130	100-150	100-150	100-150
3.	Sarj eredetű gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	90-120	90-140	100-140	90-130
4.	Mageredetű kocsánytalan tölgyesek	90-120	90-150	100-150	90-150
5.	Sarj eredetű kocsánytalan tölgyesek	85-110	85-140	90-140	90-130
6.	Kocsányos tölgyesek	80-120	90-150	100-150	90-150
7.	Mageredetű cseresek	80-100	80-140	90-140	80-130
8.	Sarj eredetű cseresek	70-100	80-140	85-140	80-120
9.	Kőrisesek	70-100	70-120	85-140	80-140
10.	Gyertyánosok; hársasok	70-110	70-120	80-140	70-140
11.	Nemes nyárasok	15-35	15-40	15-40	15-40
12.	Egyéb lombosok	20-80	20-100	20-150	20-120
13.	Akácosok	25-35	25-50	30-50	25-50
14.	Fenyvesek	40-70	40-80	40-80	40-80
15.	Hazai nyárasok	30-60	30-65	45-70	30-70
16.	Fűzesek	35-50	50-65	50-60	35-60

A korábban kialakult nagyobb egykorú erdőtömb véghasználatának tervezése során az egykorú erdőtömb ismételt kialakulása elkerülése érdekében egyes erdőrészekben a fenti vágásérettségi szakaszoktól eltérően alacsonyabb vágásérettségi kor is megállapítható, természetvédelmi és Natura 2000 elsődleges rendeltetésű erdők esetén is.

5.2.3. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	3000
3.	fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
4.	Összesen	3000

6. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

6.1. A vegetációs időszak március 15-től augusztus 15-ig tart.

6.2. A felsorolt védett növényfajok csoportja esetén az érintett faj jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyein a vegetációs időszak eleje vagy vége az alábbiak szerint eltér:

TERVEZET

Védett növényfajok csoportja	Vegetációs időszak eltérése
Védett geofiton növényfajok (pl. hóvirág, nyári tőzike)	február 15-től kezdődik
Talajlakó orchideák	szeptember 30-ig tart

1. Az erdőtervezési körzet neve

Zalaegerszegi erdőtervezési körzet

2. A körzeti erdőtervezés egyedi szempontjai, céljai és alapelvei

2.1. A körzetben az erdők természetességi állapota az akác nagy elegyaránya (40%) miatt kedvezőtlen, ezért az erdőtervezés során fokozott figyelmet kell fordítani a természetességi állapot javítására, az erdőgazdálkodás során törekedni kell a további terjedésének megállítására, valamint az előfordulásának visszaszorítására.

A körzet adottságaiból eredő lehetőségekhez mérten a természetkímélő erdőgazdálkodási eljárások szélesebb körű alkalmazására kell törekedni. Ennek alapvető feltétele az erdő természetes felújulását nem akadályozó vadlétszám biztosítása a területen, illetve – rendeltetéstől függetlenül – csökkenteni kell a tarvágások és ebből következően a mesterséges erdőfelújítások arányát.

A határ-termőhelyen álló, labilis egészségi állapotú extrazonális bükkös állományok tervezésénél a klímaviszonyok várható változására figyelemmel kell lenni. Az ilyen erdők erdőnevelése és erdőfelújítása során elegyetlen bükkösök helyett elegyfafajokban gazdag faállományok létrehozására kell törekedni.

Az erdők gazdasági funkcióinak érvényesítésére a fentiekre tekintettel csak olyan módon kerülhet sor, ami a védelmi funkciók egyidejű érvényesülését nem akadályozza, és az erdők természetességi állapotának megőrzését, vagy növelését eredményezi.

3. Az üzemmódok megállapítására vonatkozó körzeti erdőtervezési alapelvek

3.1. A 100%-os állami tulajdonban lévő erdőkben a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódra való áttérés elsősorban a Natura 2000 rendeltetésű erdők esetében javasolt.

3.1.2 Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódot a források és vízfolyások védőzónájában, a lápokon és azok védőzónájában található erdőkre vonatkozóan indokolt megállapítani.

3.1.3. A védelmi és közjóléti funkciók érvényesülését a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódú erdőgazdálkodással javasolt biztosítani az alábbi esetekben:

- a) települések belterületével közvetlenül érintkező természetes és természetszerű erdőkben; valamint településvédelmi rendeltetésű erdőkben;
- b) erdészeti közjóléti létesítmények környezetében, parkerdő rendeltetésű erdőkben és azok fokozottabban látogatott környezetében;
- c) szigetszerű erdőfoltokban;
- d) érzékeny élőhelyek (patak, mocsár, láp, forrás) környezetét alkotó erdőkben;
- e) a védelmi célok függvényében a védett és fokozottan védett fajok jelentős állományának élőhelyéül szolgáló erdőkben;
- f) a mezőgazdasági területek között elhelyezkedő, a termőhelynek megfelelő, az erdészeti tájban őshonos fafajokból álló fasorok, facsoportok alkotta ökológiai zöldfolyosókban.

4. A közjóléti és védelmi rendeltetésű erdők körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint védett természeti terület esetében az erdőszerkezet-átalakítás tervezett üteme és mértéke

4.1.. Natura 2000 rendeltetésű erdők

4.1.1. Az erdőtervezési körzet területén található, a természetvédelmi helyzet fenntartása szempontjából a körzeti erdőtervezés során kiemelten kezelendő, jelölő erdei élőhelytípusok

TERVEZET

- a) a kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok közül az enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (91E0), valamint
- b) a közösségi jelentőségű, jelölő élőhelytípusok közül a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén (*Ulmenion minoris*) (91F0), az illír bükk (*Fagus sylvatica*)-erdők (Aremonio-Fagion) (91K0) és az illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion) (91L0).

4.1.2. A közösségi jelentőségű, fához kötöten fejlődő, jelölő bogárfajok, kiemelten a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), a nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), a havasi cincér (*Rosalia alpina*) és a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), valamint a védett, közösségi jelentőségű, jelölő erdei madár- és emlősfajok, kiemelten a denevér fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása érdekében a fahasználatokat idős, nagyméretű fák és álló, vastag, holt faanyag folyamatos jelenlétének biztosításával kell megtervezni.

4.1.3. A fahasználat tervezése során az erdőszegélyek fenntartására különösen a csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) és a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) élőhelyein kell fokozott figyelmet fordítani.

4.1.4. A mikroélőhelyként tervezett hagyásfa csoportok kialakítását már a nevelővágások során meg kell kezdeni, és azokban a faegyedek hosszú távú állékonyosságát elősegítő erdőnevelési beavatkozásokat kell végezni.

4.2.. Egyéb védelmi rendeltetésű erdők

4.2.1. A településvédelmi rendeltetésű erdőkben törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy az arra való átállást szolgáló üzemmódú erdőgazdálkodásra való áttérésre.

4.3. Az erdő rendeltetésétől független, a védett vagy fokozottan védett erdei fajok kedvező természetvédelmi helyzetét elősegítő erdőtervezési alapelvek

4.3.1. A természetvédelmi szempontból jelentősebb védett vagy fokozottan védett madárfajok kedvező életfeltételeinek biztosítása érdekében a faj egyedeinek a védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által az erdőgazdálkodóval, valamint az erdészeti hatósággal ismertetett, és erdőrészlet szinten az erdőtervben is rögzített elhelyezkedésű fészke környezetére vonatkozóan a körzeti erdőterv – amennyiben egyéb tartalmú, hatósági döntéssel alapuló korlátozás nincs érvényben – az alábbi javaslatokat tartalmazhatja:

a) Fekete gólya (*Ciconia nigra*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: március 15. – augusztus 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

b) Darázsölyv (*Pernis apivorus*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: április 15. – augusztus 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

TERVEZET

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

c) Rétisas (*Haliaeetus albicilla*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: január 1. – július 15.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

A nyilvántartott fészektől – ide nem értve a nem foglalt műfészkeket – számított 100 méteren belül a természetvédelmi szempontokkal összhangban végzett fakitermelések kivételével a fakitermeléseket javasolt szüneteltetni.

d) Holló (*Corvus corax*):

Szaporodási és utódnevelési időszak: február 1. – május 31.

Szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 30 méteren belül az erdőőrzési és az előírt erdővédelmi feladatok, a más időpontra nem ütemezhető, az erdősítések fennmaradása, fejlődése céljából elengedhetetlen erdőművelési munkák, valamint a természetvédelmi célokkal összhangban végzett egyéb tevékenységek kivételével az erdőgazdálkodási tevékenységeket javasolt szüneteltetni.

4.3.2. A védett természeti terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv javaslata alapján a fekete gólya (*Ciconia nigra*, a rétisas (*Haliaeetus albicilla*) és a darázsölyv (*Pernis apivorus*) lehetséges fészkelőhelyeként szolgáló erdők esetében a körzeti erdőterv javaslatként tartalmazhatja fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fáknak/facsoportoknak a fakitermelések során – a kitermelésre nem kerülő faállomány, hagyásfák, vagy hagyásfa csoportok részeként – megfelelő hálózatban való visszahagyását.

5. A fakitermelések és erdőfelújítások körzeti erdőtervezésének alapelvei, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló keretértékei

5.1. Az erdőnevelések tervezésének szempontjai

5.1.1. A gazdasági rendeltetésű, vágásos és átalakító üzemmódú, valamint természetes, természetszerű, származék vagy átmeneti erdők nevelővágásainak tervezése során alkalmazandó előhasználati erélyek, az erdőrészlet nevelővágással érintett területének egy hektárjára vonatkozóan:

	A	B	C
1.	Előhasználati mód	m ³ /ha*	
		min.	max.
2.	Törzskiválasztó gyérítés	30	60
3.	Növedékfokozó gyérítés	40	110

*A nem megfelelő egészségi állapotú, vagy faállomány-szerkezetű erdők esetében a táblázat értékeitől indokolt mértékben el lehet térni

5.1.2. A kétszintes állományok gyérítésénél az alsó szintre csak kivételes indokkal tervezhető fakitermelés.

5.1.3. Ha az erdő faállományának tőszáma 20%-nál nagyobb mértékkel meghaladja a véghasználatra elérni kívánt értéket, akkor húsz évnél kisebb vágásérettségi mutató esetén is indokolt a növedékfokozó gyérítés tervezése.

TERVEZET

5.1.4. A nevelővágások végrehajtása során törekedni kell az erdőtársulásokat kísérő, értékes elegyfajok (hársak, kőrisek, szilek, berkenyék, madárcseresznye, stb.) megőrzésére.

5.2. A véghasználatok és erdőfelújítások erdőtervezésének alapelvei és keretértékei

5.2.1. Az erdőtervezés során alkalmazandó vágásérettségi szakaszok:

	A	B	C	D	E
1.	Faállománytípus neve	Vágásérettségi szakaszok (év)			
		Gazdasági	Közjóléti	Védelmi	
				Természetvédelmi	Egyéb védelmi
		elsődleges rendeltetésű erdőkre vonatkozóan			
2.	Bükkösök	90-120	100-130	100-140	100-140
3.	Kocsánytalan tölgyesek	110-130	110-140	120-150	120-150
4.	Kocsányos tölgyesek	100-130	100-140	110-140	110-140
5.	Cseresek	70-100	80-100	80-110	80-110
6.	Akácosok	25-40	25-45	25-45	25-45
7.	Gyertyánosok	70-90	80-100	80-110	80-110
8.	Égeresek	50-70	60-80	60-80	60-80
9.	Erdeifenyvesek	80-100	90-110	90-110	90-110
10.	Lucfenyfevesek	30-50	30-60	30-60	30-60

5.2.2. Az egyes véghasználati módok 10 évre vonatkozó keretszámai:

	A	B
1.	Véghasználat módja	hektár
2.	tarvágással érintett terület	2900
3.	fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás tervezett redukált területe	
4.	Összesen	2900

5.2.3. Véghasználatként tarvágás jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az alábbi esetekben tervezhető:

- a) amennyiben az erdő a kedvezőtlen termőhelyi adottságok, vagy az idős faállomány jelentős egészségügyi állapotromlása miatt, vagy egyéb okból kifolyólag az idős faállománynak megfelelő főfafajjal természetes úton, magról igazoltan nem újítható fel (különös tekintettel egyes elegyes vagy elegyetlen égeres, hazai nyáras, hazai fűzes faállománytípusú erdőkre), b) amennyiben az erdőben a véghasználatot követően erdőszerkezet-átalakításra kerül sor (különös tekintettel az elegyes vagy elegyetlen gyertyános, juharos, égeres, kőrises, hazai nyáras illetve hazai fűzes faállománytípusú erdőkre),
- c) agyagbemosódásos barna erdőtalajon álló erdeifenyves állományokban, tölgyes fafajcserét megelőzően, valamint abban az esetben, ha az erdeifenyves számára megfelelő termőhelyen áll, de az állomány mag eredetű természetes felújításának feltételei - egyéb okból - nem adóttak. A természetes felújítás feltételeinek meglétét minden érintett állományra egyedileg kell megvizsgálni.
- d) az átmeneti erdő, kultúrerdők és faültetvény természetességi állapotú erdőkben.
- e) intenzíven terjedő amerikai kőrissel erősen fertőzött kőrises állományokban, ahol az amerikai kőris elegyaránya több mint 25%.

5.2.4. Tölgyesek fokozatos felújítóvágásának teljes folyamatát indokolt egy erdőtervi időszakra megtervezni. Ezzel összhangban, ha az idős faállomány a tervezési ciklus során nem éri el a

TERVEZET

vágásérettségi korát, akkor abban fokozatos felújítóvágás bontóvágást sem javasolt tervezni, ellenkező esetben viszont javasolt a fokozatos felújítóvágás végvágására is lehetőséget biztosítani.

5.2.5. A véghasználatok tervezése során legalább 0,5 hektár kiterjedésű hagyásfa csoportok (mikroélőhelyek) visszahagyására kell törekedni. Egymással szomszédos, véghasználatra tervezett erdőrészek esetében a hagyásfa csoportokat összevontan is ki lehet alakítani.

5.2.6. Mesterséges erdőfelújítások esetében egyik változatként a termőhelynek megfelelő, őshonos fafajokból álló célállománytípust kell megtervezni.

6. A vegetációs időszak meghatározása a fakitermelések védett természeti területen történő korlátozása szempontjából

6.1. A vegetációs időszak az erdőtervezési körzet területén április 1-től augusztus 31-ig tart.

6.2. Védett természeti területen található erdőben a természeti folyamatok teljesebb körű érvényesülése érdekében a fakitermelés munkafolyamatai közül az élő fák döntését március 15. és november 15. közötti időszakon kívül javasolt végezni.

6.3. A felsorolt védett növényfajok csoportja esetén az érintett faj jelentős állományának erdőtervben rögzített élőhelyein a vegetációs időszak eleje vagy vége az alábbiak szerint eltér:

Védett növényfajok csoportja	Vegetációs időszak eltérése
Hóvirág (<i>Galanthus nivalis</i>)	február 1-től kezdődik
Csillagvirág (<i>Scilla bifolia</i>)	február 1-től kezdődik
Tavaszi tözike (<i>Leucojum vernalis</i>)	február 15-től kezdődik
Tavaszi kankalin (<i>Primula veris</i>)	február 15-től kezdődik
Farkasboroszlán (<i>Daphne mezereum</i>)	február 15-től kezdődik
Erdei ciklámen (<i>Cyclamen purpurascens</i>)	szeptember 30-ig tart

Az R. 1. mellékletének 9.5. pontja helyébe a

„9.5. Dél-Borsodi erdőtervezési körzet

- 9.5.1. Alsózsolca (1774)
- 9.5.2. Arnót (1775)
- 9.5.3. Ároktő (1801)
- 9.5.4. Berzék (1776)
- 9.5.5. Borsodgeszt (1828)
- 9.5.6. Borsodivánka (1802)
- 9.5.7. Böcs (1777)
- 9.5.8. Bükkábrány (1830)
- 9.5.9. Bükkaranyos (1829)
- 9.5.10. Csincse (1904)
- 9.5.11. Egerlövő (1803)
- 9.5.12. Emőd (1831)
- 9.5.13. Felsőzsolca (1779)
- 9.5.14. Gelej (1804)
- 9.5.15. Gesztely (1780)
- 9.5.16. Girincs (1781)
- 9.5.17. Harsány (1832)
- 9.5.18. Hejőbába (1805)
- 9.5.19. Hejőkeresztúr (1806)
- 9.5.20. Hejőkürt (1807)
- 9.5.21. Hejőpapi (1808)
- 9.5.22. Hejőszalonta (1809)
- 9.5.23. Hernádkak (1782)
- 9.5.24. Hernádnémeti (1783)
- 9.5.25. Igrici (1810)
- 9.5.26. Kesznyéten (1784)
- 9.5.27. Kiscséc (1785)
- 9.5.28. Kistokaj (1786)
- 9.5.29. Köröm (1787)
- 9.5.30. Mályi (1788)
- 9.5.31. Mezőcsát (1811)
- 9.5.32. Mezőkeresztes (1834)
- 9.5.33. Mezőkövesd (1843)
- 9.5.34. Mezőnagymihály (1812)
- 9.5.35. Mezőnyárád (1835)
- 9.5.36. Muhi (1789)
- 9.5.37. Nagycséc (1813)
- 9.5.38. Négyes (1815)
- 9.5.39. Nemesbikk (1814)
- 9.5.40. Nyékládháza (1790)
- 9.5.41. Onga (1791)
- 9.5.42. Ónod (1792)
- 9.5.43. Oszlár (1816)
- 9.5.44. Sajóhidvég (1793)
- 9.5.45. Sajólád (1794)
- 9.5.46. Sajóörös (1817)
- 9.5.47. Sajópálfala (1795)
- 9.5.48. Sajópetri (1796)
- 9.5.49. Sajószöged (1818)

- 9.5.50. Sály (1836)
 - 9.5.51. Szakáld (1819)
 - 9.5.52. Szentistván (1820)
 - 9.5.53. Tibolddaróc (1837)
 - 9.5.54. Tiszabábolna (1821)
 - 9.5.55. Tiszadorogma (1822)
 - 9.5.56. Tiszakeszi (1823)
 - 9.5.57. Tiszalúc (1608)
 - 9.5.58. Tiszapalkonya (1824)
 - 9.5.59. Tiszatarján (1826)
 - 9.5.60. Tiszaújváros (1900)
 - 9.5.61. Tiszavalk (1827)
 - 9.5.62. Vatta (1838)”
- szöveg lép.